

KAITSE KODU!

RIX.
VASARD

28 JAANUAR.

№ 2. 1928

HIND 30 SENTI.

26-331

405

1.

H ä i r e .

1.

Teie jääte alati häire ajaks hiljaks, et seda enam ette ei juhtuks.

2.

Härra pealik! Härra pealik, täna olen ma õigel ajal!

2.

Lähemal ajal ilmub trükist

„Kaitseliidu laskemäärused sõjaväepüssidest“

S i s u k o r d :

1. Kaitseliidu ülema käsukiri.
2. Laskemäärused.
3. Seletuskiri laskemääruste juure.
4. Juhtnöörid uue laskesüsteemi elluviimiseks.
5. Kaitseliidu laskemärkide määrused.
6. Laskurite klassiharjutuste tabel.
7. Laskurite kontrollharjutuste tabel.
8. Küttide klassiharjutuste tabel.
9. Küttide kontrollharjutuste tabel.
10. L i s a d :
 - I. Kontrollharjutuste läbiviimise protokoll vorm.
 - II. Laskurite ja küttide diploomi vorm.
 - III. Kompaniipääliku aruande vorm padrunite mahakustutamiseks.
 - IV. Maleva pääliku poolaasta aruande vorm lasketagajärgede kohta.
 - V. Märklaudade joonestused ja kirjeldused.
 - VI. Kompaniipääliku poolaasta aruande vorm lasketagajärgede kohta.

Raamat saadaval peastaabis ja kõikides malevate staapides.

MASINAEHITUSVABRIK FRANZ KRULL,

Telegr. aadress:
Krull Tallinn.

AKTSIASELTS
TALLINN.

Telef. 4-20
19-73

Eriala:

Kunstjää- ja külmutussisseadeid igasuuseks ostarbeks: liha, kala, puuvilja alalhoidmiseks, õlevabrikutele, meiereidele, keemiavabrikutele, haigemajadele, vagunitele, laevadele, võõraslemajadele jne.

Täielikud piimatööstussisseaded. Keskküte radiaatorid.

Kanaliseatsioonitorud.

**Aurumasinad — pumbad — auru-
katlad.**

**Reservuaarid ja kõiksugu katelsepa-
tööd.**

**Lokomobiliid, turbamasinad trans-
pordöörid.**

Põllutöö- ja majatarbed, nii kui: ad-
rad, vankripussid, pliigid, siibrid,
resiid, pajad, ahjuksed, sahterad,
hõlmad ja kõiksugu

valamis- ja sepatööd.

**Täielikud viinavabrikute sissea-
ded,** rektiifikatsioonid, tärklisvabri-
kud, terpentini- ja tõrvaajamise vab-
rikud, linaseemne- ja põlevkiviõli
ajamise sisseaded, nahaparkimis-
trumlid jne.

EELARVED JA NÕUANDED TASUTA JA RUTTU.

Roman Tavast

graveerimis-, emailimis-,
pressimis- ja kullasepatööstus.

Valmistab
kaitseliidu tunnuseid,
trafarette,
nööpe,
märke j. m.

võistlematus headuses.

Tallinn,
V. Roosikrantsi t. 3,
kõnetr. 25-79.

Ühendatud Saapa- ja Nahavabrikud, A.-S.

Tallinn.

Estoking
Tallinn

Kaitsemärk.

Soovitab oma saapavabr. „Esto-
king“ jalanõusid, [missugused] on
väljaspool võistlust oma näguse,
vastupidavuse kui hinnagi poolest.

Nõudke ainult

„Estoking“ jalanõusid!

Kõigile!

E. V. iseseisvuse 10-aastase juubeli päevaks, 24. veebruaril, ilmub
„Kaitse Kodu!“

suure koguteosena,

mis ei tohi puududa ühegi kodaniku lugemislaualt. Koguteos ilmub **vähemalt 150-leheküljelisena**, mahutab eneses huvitavaid mälestusi, artikleid, ülevaateid niisugustelt üldtuntud tegelastelt, nagu on seda riigivanem **J. Tõnisson**, riigikogu esimees **K. Einbund**, **H. Rebane**, **K. Päts**, **J. Jaakson**, **J. Kukk**, **K. R. Pusta**, **J. Seljamaa**, kindral **J. Soots**, kindral **A. Tõnisson**, kindral **A. Larka**, **N. Köstner**, **A. Jürgenstein**, **K. Saral**, **E. Kübarsepp**, **E. Laamann**, **H. Vellner**, **V. Neggo**, **J. Mändmets** j. t.

Peale selle artiklid naaberriikide kaitseliitude ülematelt, kohalikkudelt saadikutelt, ilukirjanduslikud teosed tuntumatelt luuletajatelt. Illustratsioonid ja kaanepilt tuntumatelt kunstnikkudelt. Sisus hulk haruldasi pilte, kopiaid haruldastest dokumentidest, pitsatitest jne.

Iga kodaniku kohuseks on osta vabaduse juubelipäevaks see **sisurikas koguteos**. Müügil juba mitu päeva enne 24. veebr. Hind 150-leheküljelise, ilusa ja haruldase raamatu eest ainult 50 senti.

Koguteos läheb rahva kätte ajakirjade ja albumite kohta enneolematu eksemplariderohkuses.

Kuulutajad,

ärge laske mööda libiseda juhust!

KAITSE KODU!

EESTI KAITSELIIDU HÄÄLEKANDJA
ILMVB KAKS KORDA KVVJ

IV AASTAKÄIK

Nr. 2

28. JAANUARIL 1928

Väljaandja: Kaitseliidu staap.

Vastutav toimetaja: V. Neggo.

Tellimishind: aastas 6 krooni, poolaastas
3 krooni, veerandaastas 1 kroon 50 senti,
kuus 50 senti.

Kuulutuste hinnad. 1/4 lehek. 40 krooni,
1/2 lehek. 20 krooni, 1/4 lehek. 10 krooni ja
1/8 lehek. 5 krooni. Esimese kaane sisekülj
50%, tagumise kaane väliskülj 100% kallim.

Üksiknumber 30 senti.

Toimetus ja talitus: Tallinnas, Kaarli tän. 8, Kaitseliidu staabis. Telef. 370. Toimetuse kõnetunnid
igal äripäeval kella 1/29—10 h.

Tänases numbris: Mälestagem meie ajaloo suurpäeva!
Iseisvuse pidustusteks soovita-
vate näidendite nimestik. — Esitõmbajaiks, eeskujuks! — Laskerada-
dele! — Kus ja kuidas peaks kaitseliit endale tulevikus hankima sum-
masid oma tegevuse jätkamiseks? — Äiksepilv. — Kaitseliidu aumärgid. —
Mis valmib Nõukogude Venes? — Eesti Punase Risti samariiflased. — Suu-
satamine. — Kaitseliidu suusaspordi propagandapäev. — Eesti naine ja
sport. — Endakaitse. — Kaitseliidu vanematekogu koos. — Kaitseliidu ins-
truktorite kursused. — Kaks kodumaarmastajat kirjanikku. — Lääni uus
kodanline valitsus. — Pealike õppus Suure-Kõpu malevkonnas. — Male.

Mälestagem meie ajaloo suurpäeva!

Kaitseliidu ülema ringkiri kõigile maleva pealikele.

Vabariigi 10. aastapäev läheneb. Vaja on selle pidupäeva vääriliseks mälestamiseks hakata astuma ettevalmistavaid samme. Esitan siinjuures selle tähtsa päeva pidulikuks kujundamise kava, millest tuleks läbi viia kohalistele nõuetele ja võimetele vastav osa:

Päeva pidustuste hulka võiks üles võtta:

- 1) langenud sõdurite haudade külastamist;
- 2) pidulikku jumalateenistust;
- 3) paraadi võimalikult suure osavõtjate arvuga;
- 4) rongikäiku;
- 5) pidulikku aktust päevakohaste kõnedega (vastavad kõned konspektid saadetakse peastaabi prop.-pealiku poolt veebruari alul staapide kaudu laiali) ilulugemiste, muusikaliste ettekannetega;
- 6) pidulikku kõneõhtut (kõned konspektid vaata eespool);
- 7) kõnekoosolekud õppivale noorsoole.

- 8) peoõhtud valitud eeskavaga, millesse võiksid kuuluda:
 - a) võimalikult päevakohane näidend (soovitatavate näidendite nimestik ühes nende saamise võimaluste ja tingimustega järgmisel leheküljel);
 - b) isamaalised laulud kui ka muusikalised ettekanded;
 - c) ilulugemised;
 - d) rahvatantsud (rahvatantsude õpetajat võib mõneks päevaks koha peale välja kutsuda Tallinnast Skoutide maleva pealiku hra A. Lellepi, Tallinn, Koidula t. 3-a, tel. 41-24 kaudu, tasudes talle sõidukulud, korteri ja ülespidamise);
 - e) kõned (konspekte võib saada veebruari alul kaitseliidu peastaabi prop.-pealikul);
 - f) valgus- ja kinopiltide demonstratsioonid (valguspilte — vabadussõda, Eestimaa, põllumajandus — ja filme — Eesti, Soome ja Poola kaitseliitude omi — võib saada kaitseliidu peastaabi prop.-pealikul).

Tähtis on, et mainitud päeval korraldatud pidustused:

Eesti
TA
Raamatukogu
Balt.

E2 3926

Malevlased!

Praegu ilmus huvitav raamat:

E. Meos

Eesti tagavara-pataljon ja tema ga ühenduses olevad sündmused 1917-1918.

See raamat õpetab meid eeskuju võitma ja luğu pidama meestest, kes nii südilt Eesti iseseisvuse eest võitlesid.

Arvustaja ütleb: „E. Meose raamat on tähelepandav ehituskivi Eesti vabaduse saavutuse ajaloos. . . Meil on varemgi vabadussõja kohta teoseid ilmunud, aga niisugust selget ülevaadet Tartu sündmuste kohta revolutsiooni ajal ei anna ükski muu kui see E. Meose raamat, mis eriti Eesti tagavarapataljoni ajalugu Tartus käsitleb“.

Ärgu puuduğu see raamat ühegi malevlase laualt, ärgu jääku seda lugemata ükski, kel meie lähema mineviku sündmused kallid.

Hind 1 kroon 50 senti.

„Postimehe“ raamatukauplus

Tartus, Suurturg nr. 16, tel. 2-50.

„Eesti Naine“

hinnata kaasanded

„Väikeste Sõber“ ja musteri- ning lõikeleht

„Eesti Naine“ on 1928. a. oma tellimisfinda alandanud

„Eesti Naine“ maksab kokku kõigi kaasannetega:

aastas . . .	4 kr.,	mitte enam	4 kr. 60 senti
1/2 aastas . . .	2 „	„	2 „ 30 „
1/4 aastas . . .	1 „	„	1 „ 15 „

Üksik number (endiselt) 40 senti

Tellimisi võtavad vastu kõik postiasutused

Eriti jälgige k. a. veebruari numbrit

Esitõmbajaiks, eeskujuks!

Kaitseliitlaste aukofused vabadusepäevaks.

Need pole vabadust väärtki, kes ei oska teda hinnata. Hinnata teda oma töös, loomisega, valmisolekuga teda kaitsma.

Need pole väärt vabadust, kes ei oska ega taha pidada lugu oma vabadusvõitlustest, selle mälestustest, tegelastest.

Ei ole vabaduse kohane see iseloom, kes ei sütti vaimustusele, kui tuletatakse meele vabadusvõitluse suurpäevi ja suursündmusi.

Ainult vabad oskavad pühitseda vabaduspühitsusi. Ainult vaba mehe iseloom ei jää külmaks oma vabaduse mälestuspäevade vastu.

Orjal on oigamine. Orjal on ükskõiksus. Orja iseloomul.

Oleme võitjad. Oleme terve oma rahvaga kirjutanud imetegusid Aja sündmuste päevaraamatusse. Oleme võitnud vabaduse oludes, mis kõigile, peale meie, süvendasid me tuleviku kohta ainult süngeid ennustusi.

Ja sagedasti hiilib nüüd südamesse kahtlus, kas me olemegi nii uhked, nii vabameelsed, kui meilt nõuab meie kangelasvõitluse mälestus. Kas on meil küllalt vaba mehe loomust.

*

Läheneb meie ajaloo ja rahvusliku pöördepunkti suursündmuse esimene ümarmargune aastapäev, 24. veebruar. Eesti vabariigi kümnes aastapäev.

Meie, kaitseliitlased, peame olema vabadusthindajad, sest muidu poleks me ju vabatahtlikult astunud sesse organisatsiooni, mis kohustab ennastsalgavale valmisolekule vabaduse eest. Oleme teenäitajaiks kodanikkudele kodukaitse alal, olgem seda ka meie vabaduse suurpäevade pühitsemisel. Meeleolu andjaiks ja loojaiks. Tule kandjaiks. Olgem siingi ko-

dule sõdureiks, sest meie kodutunne pole veel nii tugev, et ei jäta soove. Iseseisvuspäeva pidustused annavad soodsaima juhuse ükskõiksete äratamiseks, rahvuslikuks ja riiklikuks propagandaks.

Sünnipäeval tuuakse sünnipäevalapsele kingitusi nende poolt, kes teda armastavad.

Toogem meiegi oma kodule, riigile, rahvale kingitusi. Parim selleks oleks üks meie riigile ja rahvale juurevõidetud süda. Nende hulgast, kes ujuvad veel ükskõik-suse umbtiikides.

Meie südamed löövad küll palvelises vaimustusharduses, kui sel rahvuslikul suurpäeval laulame isamaa hümmi. Meie hinge haarab küll puhtaim vaimustus, kui tuletame meele päeva tähtsust, mida mälestame. Meie silme ette ilmub küll kogu oma suuruses see, mida me saavutanud ja mille igatsus kõneleb valukeelil igas minevikulaulus, viisis, muinasjutus.

Lembitu kaotus on lunastatud. Paala nurmedel langenud võivad meid jälle tunnistada oma järeltulijaiks. Sest Eesti ajaloolistele kohtadele on pärast Paalat, Valjalat ja Sõjamäge tulnud juure Narva-jõe kaldad, Kriuscha, Paju, Võnnu, Jegeli, isegi Kreutzburg ja Veliikaja kühmused kaldamaad.

Seda tunneme meie ja oskame hinnata ohvreid ja praegust seisukorda. Tehkem seda me suurpäeval selgeks ka neile, kel see veel selge pole.

Igalpool pidustustele kaasa aidata kogu jõuga. Olla eestõmbajaiks, eeskujuks ja vaimustuse sütitajaiks. Selleks kohustab meid igäht meie organisatsioon ja tõekspidamised. Selleks kohustab meid mälestatava ajaloo momendi suurus, tähtsus.

E. V.

Iseseisvuse pidustusteks soovitatavate näidendite nimestik.

- 1) kannaksid täiesti soliidset ja kainet ilmet;
- 2) esitaksid ülekeevat, südamlikku rahvuslust;
- 3) oleksid hästi ettevalmistatud ja kavavad peensusteni läbitöötatud ning täide saadetud;
- 4) ei mööduks hümmi ja mõne muu vaimustava laulu ühise (ühes rahvaga) laulmiseta;
- 5) ei mööduks rahvuslike lippude väljapanemiseta (vaata artikkel lipukultuurist „Kaitse Kodu!“ nr. 23, 1927. a.).

ja rahvuslikult kaunistatud, püüdku igaüks sugereerida meie rahvast, et jääks ometi ükskord ära nii ebakohasena tunduv käteplaksutamise pärast hümmi laulmist, katsugu igaüks jõudu mööda kaasa aidata vabariigi 10. aastapäeva pidustuste väärikuse tõstmiseks, et meil kõigil pidustuste lõppedes oleks kõrgendatud meeolu ja rahuldav tundmine, et võiksime kinnitada — see oli kaunis ja iluküllane päev, mille mälestus ei kustu südames.

J. Roska,
kolonel.

J. Maide,
major, staabiülema k.t.

Piduruumid olgu võimalikult ilusasti

№ №	N I M E T U S	A u t o r	T e g e l a s t e a r v				Lava sissead	Kirjastus
			Tähtis		Vähemtähtis			
			M. N.	M.	M.	N.		
1384	Salmisto. Ajalool. mäng 4 vaat.	M. Aitsam	10	2	Pois, sõdurid, külarahv. mõisapõl.	Talu õu. Vallamaja. Mõisa kelder. Mets. Talu viljaväljadega	T. Mutsu	
362	Koidikul. Näitelavaline skits 3. jaos, 5 pildis	A. Tamman	4	2	1 laps, külapoisid, tüdrukud, 2 õpilast, muusikakoor näitel. taga	Talutuba, elumaja esine	Draamateater	
1153 991	Vastu vett. Vaatemäng 4. järgus Tasuja. Kurbm. 6 p.	Chr. Rutoff A. Trilljärv	4 6	3 1	4 12	Talutuba	T. Mutsu	
1278 1270	Igavene elu. Näidend 5. vaat. Demobiliseeritud perekonna- isa. Komöödia 3. vaat.	J. H. Talomaa Milli Mallikas	4 6	3 8	4 12	Mets. Õu. Saal. Tuba, tuba rõduga 2 tuba	" " "	
1602	Kikerpilli linnapead. Komöö- dia 3 vaat.	Hugo Raudsepp A. Kitzberg	7 3	5 4	10	Vabrikandi töötuba Tuba	" "	
862 398	Püve talus. Külaelupilt 5. vaat. Kosjasõit. Jant 3. vaat. laulu ja tantisuga	A. Kitzberg J. Simmi muu- sika	4	1	6	Ajalehe toimetus Aed. Vallamaja	"	

Kõik eelpooltähendatud näendid, mille soovitus leidub nende järjekorras, on saadaval T. Mutsu teatrikirjanduse kesklaoist, Tallinn, S. Karja tän. 21, tel. 1—78, järgmistel tingimustel: T. Mutsu'le tuleb saata Kr. 16.50 millest Kr. 10.— on laenatud näidendi komplekti eest kautsjoniks ning saadetakse pärast raamatute tagasisaatumist tagasi.

Peale nimetatute soovitab kaitseliidu peastaap etendamiseks veel eriti lavastamata uusteost J. Risti: „Tõuseb päike“, näidend 3. vaatuses, mis kujutab tervet ja tühedat maelu Eesti vabariigi päevil 1921 a. kuni 1927 aastani, peategelasi: 4 m. ja 3 n., kõrvalisemaid osi: 3 m. ja 2 n., põllumajand. kursuselased ja talude noored (viimased on lühikesed tummosad). Lava: kursuste ruum, legendik, metsad, asuniku õu majaotsaga. Raamatute komplekti saab peastaabist autori honorari Kr. 5.— eest.

Laskeradade soetamisest kaitseliidus.

«Kaitse Kodu'le» kirjutanud kaitseliidu peastaabi õppepealik kapt. A. Parts.

Uue laskmissüsteemi teostamisega kaitseliidus tõuseb teraval kujul üles ka laskekohtade küsimus. Kui laskmine seni kandis enam-vähem juhuslikku iseloomu, olid ka laskekohad juhuslikud: kord lasti siin, kord seal. Harva olid kaitseliidul kasutada kindlad lasketiirud ehk laskerajad. Suuremal osal juhtudel olid kasutada kaitseväe lasketiirud. Niisuguses eesõigustatud seisukorras olid üksused, kes asuvad kaitseväe osade lähemas naabruses, s. o. peajasjaliselt linnades, kuna maalasuvad üksused olid enamasti raskes seisukorras, nii et mõned nendest isegi lihtsamategi harjutuste täitmise peale ei võinud mõelda.

Uute, avarate laskevõimaluste loomisega on tarvis ka kogu vabariiki katta tihedate laskekohtade võrguga, et laskmine kaitseliidus täiel määral saaks hoogu võtta.

Laskekoha soetamine iseendast ei ole kuigi raske asi, kui tarviline maa-ala leitud, — paar päeva innukat tööd ja asi tehtud. Peasi, et kohadel ettevõttele käed külge pandaks. On loomulik, et nendele üksustele, kus täie hooga peale alatud, ka peastaap oma materjaalset toetust ei keela.

Laskekohti nende ulatuse ja sisseseadete järele võib jagada kolme gruppi:

1. Laskeplatsid,
2. lasketiirud (kinnised ja lahtised) ning
3. laskerajad.

Laskeplatsid on suuremasstaabiliste laskmiste, peajasjaliselt lahinglaskmiste, tarvis; siin peab ruumi jätkuma lahinglaskmiste läbiviimiseks, kohta olema üksuste manövreerimiseks ja märkide laialdaseks paigutamiseks. Enam-vähem nõuetele vastava laskeplatsi mõõdud oleksid: sügavust pidi 6200 sammu, laiuti kõige kitsamal kohal 1300 ja laiemal kohal 4500 kuni 4600 sammu; pindala umbes 7 ruut-kilomeetrit.

Niisuguste laskeplatside soetamise küsimus ei või praeguste tingimuste juures kaitseliidus kõne alla tulla. Pealegi ei ole lahing-laskmised esimeses järjekorras teostatavate ülesannete sekka üles võetud.

Lasketiirud on peajasjaliselt määratud lähedamaaliste punktilaskmiste tarvis. Et praeguste tiirude asukohad on peamiselt kaitseväe osade ligiduses, sellega rahvarikastes rajoonides, tuleb nende juures julgustuse mõttes suuri ehitus- ja mullatöid ette võtta.

Ehituse laadi poolest võivad tiirud kinnised ja lahtised olla: viimasel korral tuleb küllalt kõrged külgkaitsed ehitada ja tarvilise kõrgusega

*Sandels ikka seal ülal, kartmatu,
ei ta nihku paigastki,
pilkk tüün, rind vaba, ots varjutu;
paistab kaugelt silma nii.
Ja ta märkab väge, mis rünnates
tuleb, üksteist tõugates.*

*See liigub, see veereb, see läheneb,
ta ohust ei hooligi;
tuhatsuine surm tassé täheneb,
ja ta sest ei teagi.
Ta ootab, ja oodates kella kaeb,
kuni paraja aja näeb.*

*Ja Sandels juure võiduka väe
tuli rannale ratsutes.
Veripurpuri hõoges tõstis ta käe
oma vägesid tänades.
Hurraa tuhathäälne löi kajama:
„Meie kindralile hurraa!“*

*Juba saabus see hetk, mida ootas ta,
ja ta ruttas Fahlanderi loo.
„Kas rivid on valmis hävitama,
nagu varemgi, vägi too?
Ma lasin rüsadel kelkida. Hee,
nagu mees nad nüüd pühkige.*

*See sõna, sest jätkus, ei tarvindki muud,
vägi hõiskas ja rõõmustas;
ja rüssade vastu kuussada suud
mehi paiskus, nad hävitas.
Rivi rivilt laastati laumad need,
lõpud sillale leidsid teed.*

Sandels.

J. L. Runebergi järele.

Sandels, ta Pardalas einele
on istund lauda ja sööb.
„Küll Virral varsti vist lüüakse,
vaevalt kelluke kaks kui lööb. —
Olen kutsund, pastor, teid lõunaks seks.
Tohin lõhet pakkuda, üks?”

Te jääge mu seltsi õhtuni,
ma palun ja kohustan:
te tunnete siinseid ümbrusi
ja ma teateid tarvitan.
Pole ohtu! Verd veel ei nuusutata!
Margoot tohin kallata?”

Tutshkov on nii lahke ja teatab a'ast,
millal lõpeb vaherahu hetk.
No kuid sööge! Ah kastet! Nurka paast!
Niikuinii tuleb varsti retk.
Siin palun võtta, mis aga saab, —
madeirat? See karastab.“

Sõna nüüd, sõna kiire nüüd saadeti:
„Vaherahu rikutud on,
juba eelvahipostid viis ära Brusin,
sild lahutamata on.
Meie kellad nihkuvad poolpäevaks,
kuid rüssa kellad on kaks.“

Sandels, ta magusa järele käe
a'ab, just kui ei kuulegi:
„Tükk hane, pastor! Pagana hää
on see sült, tohin teilegi?
Või siis Dolgoruki taas rünnakul.
Tema terviseks, pastor! Skäl!“

„Mis vastuse viia,“ sõnatooja nii,
„te, kindral, mul annate?“
— „Et on ju Fahlanderil patterii
ja sild on vaid ahtake.
Ta tunni, poole veel kesta saab.
Pastor, soovite vasikat?“

Sõnatooja läks. Mõõdus silmapilk. Taas
keegi saabub: noolena tood
kiirest ratsust, ta on ühe hüppega maas,
juba trepil, juba tõusnudki nood.
Noor leitnant. Kiireim rats' talle ant.
See on Sandelsi adjutant.

Ta on juba saalis. Ta ligineb.
Juure pealiku tal on tee.
„Kindral, verevalamist sigineb,
iga silmapilk voolab see.
Vägi on küll vapper, kuid vapram veel
oleks juhataja tal eel.“

Sandels, ta mõlleva pilgu lööb:
„Kae, kuum kuis ahju paas.
Vast istute veidi? Mees vast sööb?
Vast ehk sõit teid väsitas?
Nälja matta saab, jänu ka. Kui nii, —
väike naps mõjuks tublisti.“

Kuid leitnant keeldub: „On raske töö
meil ees. Sest et sild on võet,
kindral. Kauppila alevi rüssa võõ.
Meid on lihtsalt minema kõet.
Kõik on sasis. Teid ainult nõutakse.
Mis käsu mul annate?“

„Et istute rahuga lauda nüüd
ja taldriku palute
ja sööte, ja lõpku kord hädahüüd,
ja söödult joote te,
ja joodult sööte veel uuesti,
see mu käsk. Palun lahkesti.“

Noor veri kihvatab, silmades
sütib viha, viirgusid veab:
„Ütlen lausa, kindral, teid iga mees
juba ammugi halvaks peab.
Kogu väes on ammugi mõte see:
vilets pelgur olete te.“

Vait Sandels jäi, kukkus kahvelgi käest,
„Mina pelgur!“ ja kahvatab.
Siis naerma puhkeb ta kõigest väest.
„Mis see mees sääl jahvatab!
Bijou, jalo ratsu mu, tooge, ohoi!
Nüüd pastor jääda võib.“

Mürin rannal käib, rabe lööb, sõda keeb
sääl, kus Sandelsi kaitsevõõ.
Suitsupilv veed ja maad nägematuks teeb,
tuld sähvatab pilve õõ;
õhus on nagu äikese kõminat,
maast rappuvad värinad.

Ja Soome vägi seisab ja, näib,
ta ei tunnegi ärevust;
kuid mehest meheni sosin käib,
salanurin võrsub kust:
„Ta on ära, ta on jätnud meid,
on jätnud kindral meid.“

Juba nähti, ju saabus, vallil on,
lipu veeres üks seisatu;
pilk tüün, ots vaba ja selge on,
jalo kannab teda Bijou.
Ei liigahtu, pikksilmaga
sõjatannert vaatleb ta.

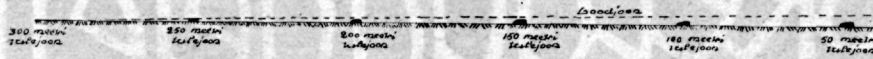
Ja ta paistab kaugele ratsuga,
tuhät langetas, kes teda kääs
Ja kakskorda kuumemalt tuiskama
lõõvad vaenlase kuulid taas.
A'avad kuulid pilli ümber ta pea,
tal aga seista on hea.

Juba Fahlander juure ruttab ja a'ab
teda vallilt maha, ei saa.
„Alla, kindral, muidu teist märklaud saab.
Alla, hinge peab varjama.“
„Alla, alla,“ hüütakse tuhatsui,
„mis saab meist, hukkute kui.“

Sandels, ta ei liigahtu paigastki,
ütleb sõna: „See vägi vist
nagu kardaks, mida põrgutki.
Mis see karjub? Või, hukatist!
No olge valmis siis. Tants on ees.
Juba ligi on vihamees.“

Tuhatpäise väe oli tõrjunud
see Kauppila väike salk,
oli võidelnud, oli horjunud,
pagutee oli lõpuks palk.
Tuli patarei juure, siingi veel
tahtnud peatumist olla teel.

Normaal laskerada profiil
kattaküljele pinnal märgitudade poolt

Joonetus nr. 1

vallid märklauade juures kuulide kinnipiüdmiseks.

Kinnised tiirud oma kalliduse tõttu ei ole seni isegi kaitsevæosades ehitamist leidnud, seda vähem võimalusi on kaitseliidul nende soetamiseks. Nõuetele vastavaid lahtiseid tiire on ka harva leida, sest korraliku lahtise tiiru ehitamine nõuab suurt jõu- ning rahalist kulu. Praeguses olukorras on kaitseliit sunnitud lasketiirudest kui liig kallistest ehitustest lahti ütlemale, erandit tehes ehk mõnele rikkamale malevale või mõnele teisele üksusele.

Laskerada oma iseloomu poolest on harilik väli vähemate ehitustega märklauade paigutamiseks, kuulide püüdmiseks märklaua juures (või ilma, olenevalt maastikust) ja varjunditega näitajate tarvis. Laskeraja ehitamine on lihtne, ta ei nõua suurt kulu ja on seepärast kaitseliidus (eriti maaiüksustes) täiesti vastuvõetav. Julgestuse mõttes ei ole nad nii kindlad kui lasketiirud, kuid silmas pidades, et kaitseliidu üksused oma rõhuvas enamuses asuvad maal, kus on võimalik laskekohta valida kõrvalises, vähekäidavas kohas, võib ka selles küsimuses rahule jääda.

Laskeradade soetamisel kerkib esimeses järjekorras üles küsimus, kui palju neid kuski üksuses ehitada. Selle küsimuse lahendamise kuulub täies ulatuses maleva pealiku kompetentsi. Kuid seejuures peab siiski kinni pidama põhimõttest, mida tegelik elu on ette dikteeninud ja misugune ka kaitseliidu ülema poolt kinnitamist leidnud; see on: laskeradu tuleb nii tihedalt ehitada, et malevlastel sinna minemaks ei kuluks aega üle ühe tunni.

Rohkem aega kulutada laskmisele kogunemise peale on malevlastele liig koormav ja see mõjuks halvavalt väljaõppe edukusele.

Kinni pidades eelpool toodud põhimõttest leiab küsimus väga mitmekesisest lahendamist, kuidas kuski olukord ette kirjutab. Nii aitab mõnel pool ühest laskerajast kogu kompanii tarvis, teisel tuleb neid soetada poolele kompaniile, isegi rühmale. Kui Võru malevas peaaegu küllalt on igasse kompaniisse ühe laskeraja ehitamisest, siis mõnes teises üksuses, kus meeskond suuremal maa-alal laialt, tuleb laskeradu ehitada vähemate üksuste tarvis.

Teises järjekorras tuleb kaalumise alla laskeraja asukoha valimine. Esimesel silmapilgul paistab kõige kohasem olevat laskerada asetada üksuse keskkoha, siis on ta kõige paremini kättesaadav nii ligemal kui ka kaugemal asuvatele malevlastele. Kuid koha valiku juures on veel teised tegurid, misugused raskemalt mõju avaldavad otsuse tegemise peale.

Nimelt mängib siin väga suurt osa maastiku

iseloom, eriti just julgestamise mõttes. On tarvis, et laskerada asuks võrdlemisi vähekäidavas kohas, kus juhuslikult mööda lennanud kuul ei võiks saatustikuks saada. (Rikõsetid ei ole liig kardetavad; kuul pörkab kõrvale suure nurga all, kokkupörkel kaotab tunduvalt oma läbitungijõust, sagedasti kuul deformeerub selle juures, ja kukkudes järsu nurga all ei valmista enam kuigi suurt hädaohtu.)

Teiseks on tarvis ära kasutada looduslikke varjundeid. Kõrge mägi, järsk kallas jne. moodustavad ise juba hea valli märklauade taga ning ei ole tarvis aega ega jõudu kulutada selle ehitamise peale.

Väga heaks tagaseinaks on suurem veekogu, läbipääsmatu soo, ühe sõnaga niisugune maa-ala, kus laskmise ajal liikumist ei ole. Sarnase maa-ala sügavus peab kuni 5000 sammuni, s. o. umbes kolm ja pool kilomeetrit olema, siis võib laskmist julgesti toimetada ilma mingisuguse kaitsevallita.

Kõiki ülalpooltoodud asjaolusid tuleb laskeraja valiku juures silmas pidada.

Kindlasti avaldab ka mõju laskeraja asukoha valiku peale laskeraja suurus. Viimane on küsimus, millest laskeraja soetamise juures mööda ei saa. Suurus on olnud laskerajutuste iseloomust. Kaitseliidu „Laskemäärused“ soovivad laskerajutusi kindlate distantsidega ja sellest on olnud ka laskeraja suurus.

Laskerajutusi järele vaadates näeme, et

- 1) algajad lasevad peamiselt 100 meetri peale;
- 2) II klassi laskurid — 200 meetri peale;
- 3) I klassi laskurid — 200 meetri peale;
- 4) Esilaskurid — 300 meetri peale;
- 5) II klassi kütid — 300 meetri peale;
- 6) I klassi kütid — 300 ja 400 meetri peale;
- 7) Esikütid — 300 ja 600 meetri peale.

Nii on kaugused, mille peale enamuse laskmisi toimetatakse, 200 ja 300 meetrit (280 ja 420 sammu). Tähtsam on 300 meetrit, sest selle distant-siga teevad tegemist seitsmest klassist tervelt neli, kuna kaheajameetrilise laskeulatusega laskerada vajavad ainult kaks laskurklassi.

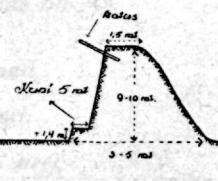
Seega tuleks normaalseks laskerajaks lugeda niisugust, misugune võimaldab laskmist 300 meetri peale. See rahuldaks enamiku klassidest. Samuti ei sünnita ka mingisugust raskust 300-meetrilise laskeplatsi kohendamise laskmiseks 100 ja 150 meetri peale, millise kauguse peale algajad sooritavad oma laskerajutusi.

Keerulisem on asi I klassi ja esiklassi kütidega, sest neil tuleb osa laskmisi toimetada 400 ja 600 meetri peale. Esialgu see mõju „normaal-se“ laskeraja ehitamise peale veel ei avalda, sest praegu puuduvad meil veel suuremal arvul nii kõrge lasketasapinnaga mehed. Tulevikus, kui osa malevlastest endale teed rajanud nii kõrgetes

Normaal laskerada profiilil tasasel maapinnal.

Joonetus nr. 2

jendid. Käesolevas toodud näited ei ole šabloonid, millest. vankumatult tuleb kinni pidada. Kohapealsetele pealikutele on vabadus jäetud neid muuta, parandada, — ühe sõnaga kohapealsete olude järele kohendada. Varjendeid võib ehitada isegi oma plaani järele, kuid seejuures tuleb täpselt kinni pidada julgestusnõuetest (varjendi paksus).

1. Allmaa varjend.

(Vaata joonis nr. 4.)

Niisuguseid varjendeid võib ehitada ainult kuival kohal, kus puudub pinnavesi. Varjendi pikkus võrdub märklaudade joonele ja kahest otsast viivad trepid üles maapinnale. Niisugune varjend võimaldab ka kuulide näitamist varjendist endast välja tulemata, kui sellekohane sissease olemas. See ongi niisuguse varjendi kõvem külg. Et niisuguseid tabamuste näitamise sisseseadeid isegi kõikides kaitseväe osades ei ole, siis seda vähem on loota nende soetamist kaitseliidus, ja teiseks ehitus nõuab tublit jõu- ning ajakulu (ka sarnast kuiva kohta on vähe leida), — ei või nii

takse tambitud liivaga või mullaga, mille paksus harja kohalt (s. o. 2,3 meetri kõrguselt) ei tohi vähem kui 1,5 meetrit olla.

Varjendi ehitamisel võib laudvoodri asemel mätast või muud voodrit tarvitada, kuid siis peab mullavall harja kohalt vähemalt 2 meetrit paks olema.

3. Poolallmaa varjend.

(Vaata joonis nr. 6.)

Selleks kaevatakse 0,7 meetrit sügav ja 1,5 kuni 1,5 meetrit lai kraav. Kraavi põhja asetatakse palgid, millele pannakse 4 raami kõrgusega ning laiusega 1,8—2 meetrit. Raamid kinnitatakse tugede abil väljakäigu poolt küljest. Raamide peale pannakse vooder ja sellele mullakate laskesuuna poolt ja külgedelt.

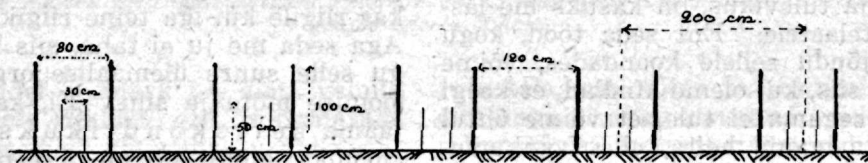
Kinnitambitud mullakord peab vähemalt 1,5 meetrit paks olema. Mulla paksus lae kohal umbes 0,5 meetrit.

4. Varjend-laskemaja.

Eelpool toodud varjendite tüübid täidavad küll oma ülesannet näitajate julgestamise mõttes, kuid

Märklaudade loet 5 laskekoha tarvis

Joonestus nr. 8

siis sarnast varjendi tüüpi just soovitatavaks pidada.

Allmaavarjendid ehitatakse kaitsevalli ette.

2. Pealmaa varjend.

(Vaata joonis nr. 5.)

Pealmaa varjendid ehitatakse soisel pinnal või kus kõrge pinnavesi ei luba sisse kaevuda. Niisugune varjend ehitatakse märklaudade joonel, kuid äärmisest märklaudast 2—3 meetrit kõrval.

Varjendi suurus oleneb sellest, kui paljude malevlaste tarvis laskerada ehitatud, s. o. kui palju näitajaid varjendit kasutavad.

Varjend ehitatakse järgmiselt: 1,5 kuni 2 meetri kaugusel üksteisest püstitatakse 3—4 paaris posti ja tiibade moodustamiseks veel üks paar kummagi tiiva tarvis. Postid lüüakse kuni 1 meetri sügavuselt maa sisse ja paarid ühendatakse pealt risttalaga. Kuni 2,3 meetri kõrguseni lüüakse postide külge sisemine ja väline laudvooder. Voodrite vahe peab olema vähemalt 56 sm., kui seda täidetakse kiviprügiga, ja 70 sm., kui täidetakse tambitud liivaga.

Voodri vahe täidiseks tarvitada kivitükke 4—6 sm. läbimõelduga. Täitmise juures tuleb kiviprügi kui ka liiv hästi tihedalt kinni tampida, et ei jääks tühje või sõredamaid kohti.

Varjendi tuleliinipoolne külg ja tiivad kae-

kaitseliidus ei ole võimalik Jumal teab kui palju ehitusi püstitada laskerajale ja seepärast on tarvis, et varjend ühtlasi ka teisi põlevaid ülesandeid täidaks.

Esimeses järjekorras on tarvis panipaika, kuhu paigutada märklaudu ja muid laskmise juures kasutatavaid tarbeasju, millede kohaletoimetamine iga laskmise ajaks tülikas.

Siin on tarvis kohta, kus halva ilmaga ja talisel ajal võiks veidi soojendada, kirjutada, iga-suguseid sissekandeid teha ja muid toiminguid ette võtta, missugused vajavad enam-vähem soodsamaid tingimusi, kui seda võimaldab lage laskerada.

Seepärast oleks kõige kohasem ehitada varjendeid-laskemaju (v. joon. nr. 3 ja 7).

Nende ehitamine ei ole palju kulukam ega aeganõudvam lahtise varjendi omast, kuid kasulikkuse mõttes käib viimastest mitmekordselt üle.

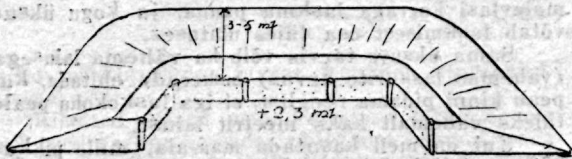
Muidugi käib niisugusele varjend-laskemaja uksele tubli lukk ette, ja kui igale laskepealikule anda üks võti, ei ole laskmistel käimine takistatud.

Laskemaja võib ehitada palkidest, laudadest, roovikutest või muust käepäralt olevast materjalist. Mullavall tuleb ehitada tulejoone poole seinana, külgedel võib see ainult kuni pooleni ulatuda ja tagasein võib hoopis ilma vallita olla. Lage katta umbes poole meetri paksuse mullakorruga.

Maapealne varjund

perspektiivis

Joonestus nr 5

rit põhidistsantsid, millelt peamiselt laskmisi toimetatakse, kuna teised on vahepealsed järgmistele distantsidele üleminekuks ja laskmiseks vahelduvate distantside peale.

Iga eelpooltoodud kauguse peale tuleb ka vastav tulejoon ehitada. Tulejoonte otstele sambad lauakestega üles panna, kus kaugused ära näidatud.

Kui laskeraja pind kallak märklauade poole, siis kõik tulejooned ühesugused ehitada; oma iseloomu poolest on nad väga lihtsad. See on umbes 20 sm. ümbrusest kõrgem ase laskurite tarvis, et: 1) märjal ajal laskjatel kuivem oleks ja 2) vähem võimalusi oleks rikošettide saamiseks (vaata joonis nr. 1).

Ei ole võimalik ettepoole kallakuga laskerada ehitada, siis on tarvilik tagapool asuvaid tulejooni veidi kõrgemale ehitada: 50 meetri oma 20 sm. kõrge, järgmised igauks 20 sm. eelmisest kõrgemad (vaata joonis nr. 2). Seega hoitakse ära rikošettide võimalused ja teiseks on võimaldatud igalt tulejoonelt märke hästi näha.

c) Piiri- ja muud märgid.

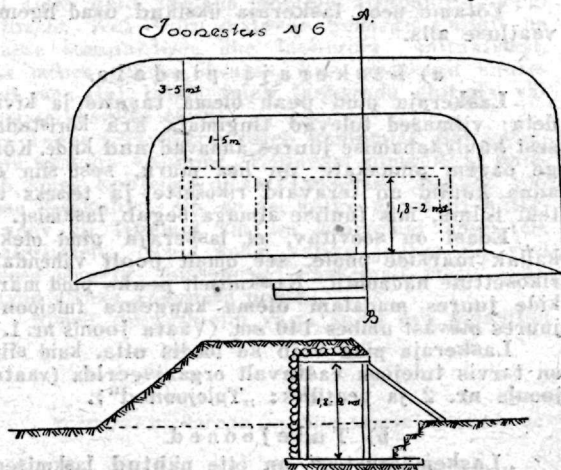
Korraliku laskeraja koosseisu kuulub veel terve rida igasuguseid märke.

Eelpool on juba öeldud, et iga tulejoone juures peavad olema märgid, mis näitavad tulejoone kaugust. Edasi tuleb kogu laskerada ära märkida (kraaviga, aiaga või üksikute postidega), et ära hoida arusaamatusi naabritega ning kõrvaliste isikutega.

Peab olema üks kõrge varras, kuhu laskmise ajaks punane lipp üles tõmmatakse. Varras nii-

Poolallmaa varjund

Joonestus nr 6

üldi: joonestus plaanis

-30- all: varjundi läbilõige AB joont mööda.

sugusesse kohta üles seada, kust teda võimalikult kaugele oleks näha.

Kui laskerajal rohkem märklaudu üles seatakse, siis on tarvis neid ka paarikaupa eraldada mingisuguse märgiga (laud, lipp jne.), et laskuritel kergem oleks oma märklauda leida.

d) Kaitsevalli märklauade taga.

Kaitsevalli üldkuju läbilõikes on antud joonistel nr. 1 ja 2 ning plaanis joonisel nr. 3.

Valli kõrgus peab olema vähemalt ... meetrit, tema harja paksus vähemalt poolteist meetrit. Esimene külg (tuleliinilt vaadates) peab tehtama võrdlemisi järsk; läng ettepoole ei tohi olla rohkem kui 3:1. On soovitatav, et valli harjale ehitataks puukatus võimalikkude rikošettide kinnipüüdmiseks (vaata „a“ joonistel nr. 1 ja 2).

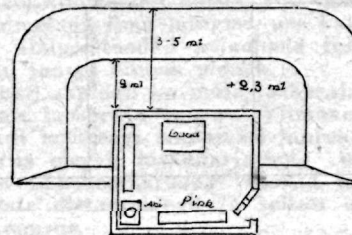
Valli ehitamise juures muld kinni tämpida ja pärast vall üle vooderdada murumätastega.

On looduslik vall juba olemas, siis seda kohendada eelpooltoodud nõuete kohaselt.

Valli eest tuleb alati korralikult hoolt kanda ja kuulidest purustatud kohad otsekohe paran-

Varjund - laskeraja plaan

Joonestus nr 7

dada. Ei tehta seda parandustööd järjekindlalt, laguneb kaitsevalli hoopis ära, ja esiteks ei täida tema oma ülesannet kuulide kinnipüüdmise mõttes ja teiseks lagunenuid valli parandamine on sagedasti raskem kui uu ehitamine.

e) Märkide paigutamise kohad.

Märkide paigutamise kohti ei või kaitsevalli kaugemale kui 5 meetrit ettepoole ehitada. Meie märklauad on kaht tüüpi:

a) kilbiga märklauad (öppelaskmise märklauad ja kümneringilised märklauad) ning
b) lahingukujud.

Märklauade ülesseadmiseks igauhe tarvis maa sisse lüüa kaks teivast. Kilbiga märklauade tarvis teivaste vahe 90 sm. ja teivaste maapealse osa pikkus 100 sm. Lahingukujude tarvis teivaste vahe 30 sm. ja pikkus 50 sm. (vaata joonis nr. 8).

Märklaua kohti ehitada niipalju, kui mitme malevlase korruga laskmise tarvis laskerada ehitatud.

On tarvilik, et märklauade asetuse koht laskeraja põhjast 40 sm. kõrgemal oleks, seetõttu: 1) on märklauad hästi näha kõikide laskedistantside peale, 2) kõrvaldatud suurel määral rikošettide hädaoht ja 3) hõlpus tegutseda märklauade juures tabamuste otsimisel ja nende äramärkimisel.

f) Varjendid näitajatele.

Varjendeid näitajatele võib ehitada väga mitmekesiseid ja neid väga mitmele poole.

Siin kohal võtame vaatluse alla ainult lihtsamad ja meie oludele enam-vähem vastavad var-

Ilus talvepilt: võistlejad tuleliinil Helme malevkonna laskevõistlustel 19. nov. l. a.
(X) Valga maleva instruktor leitnant Peterson. (XX) Malevlane Oskar Märt Leebikust, tuli
I grupis teisele kohale.

üksi üks kindel eesmärk — alati valmis võitluseks meie riiklust ja rippumatust ähvardava sisemise või välise vaenlasega. Moraalselt oleks sel juhtumisel kaitseliit hävinenud ning kus ptudub moraalne tugi, seal ei või püsima jääda ka füüsiline jõud.

Seega siis uus otsekohene kaitseliidumaks maksu maksu ja te õlule, ning asi ongi tehtud. Aga kuidas on siis lugu õieti selle otsekohese maksuga kaitseliidu heaks? Meie teame ju väga hästi, et peaaegu kogu rahvas ägab praeguse otsekoheste tulude peal lasuva kõrge maksuprotsendi koorma all. Sinna veel midagi juure lisada teeb maksu maksja meele kibedaks, tikub talle tihti käima hoopis üle jõu. Pealegi peame õige kaalukalt arvestama asjaoluga, et kaitseliit peale otsekoheste maksu näol võetavate tulude tarvitab oma jõuliseks arenemiseks veel õige palju kodaniku vaba annetamisvõimalust. Kuhu jääks aga see, kui meie iga maksujõulise kodaniku üle koormame, pressides temalt maksu abil välja juba viimase tanga. Ning pealegi — toosama kodanik, kes maksab kaitseliidu heaks oma lisamaksu, kes pealegi peab annetama veel vabatahtlikult summasid kaitseliidu elu arenemiseks soovitud sihis, peab oma igapäevase töö kõrval leidma selle vaba minuti, et tulla kaitseliidu har-

jutustele, osa võtta ta juhtimisest, tema sihtidega kokkukasvanud riiklikust ja rahvuslikust kasvatustööst rahva hulgas. Ning kõike seda viimati nimetatud eneseohverdumist tehku ta oma vabal tahtmisel, rebigu end kas või tükkideks, kuid tehku aga kogu jõuga kaasa. Ei, kolme nahka me riiklikult mõtleja kodaniku turjalt kiskuda ei saa, ei tohi. Seda ei pea keegi välja. Ka kõige aatelisem võib viimaks pöörata selja ja asja jätta jumala hooleks. Ning, et see tõesti võimalik, seda tuletagu meile meele möödunud aastad, mil võeti kaitseliidu-maksu. Kas mitte igauks ei ole kuulnud vahete-vahel kirumist mõne muidu tõesti riiklikult mõtleja kodaniku suust, kas ei ole tihti kuulnud ütelist: maksa maksu kaitseliidu heaks, anneta jällegi tema heaks, raiska viimaks ka veel oma puhketunnid ja pühapäevad jällegi tema heaks! Ei, mis liig, on liig. Ning seda kuulsime juba siis, kui kaitseliidu asutamisest kui tungivast vajadusest kõneles igauks, alates kõige parempoolsest kuni kõige pahempoolsema riiklikul alusel seisva kodanikuni. Mida peaksime kuulma veel nüüd, kus esimene kuumus on jahtunud, kus vahest ehk mõnigi mitte just kaugele mõtleja kodanik hakkab kahtlema üldse kaitseliidu vajalikkuses.

Nõnda on lood, ning meil, kaitseliitlastel, ei ole põhjust neid jätta avalikult hin-

Kust ja kuidas peaks kaitseliit endale tulevikus hankima summasid oma tegevuse jätkamiseks?

Teatavasti hakkavad kaitseliidu-maksu näol kaitseliidule sisse tulnud summad lõpukorraks jõudma. Käesoleva aasta lõpuni loodetakse veel läbi saada, kuid siis peab tulema uus summade juurevool, kui ei taheta sarnast suurt ja laiaulatuslikku aatelist organisatsiooni, nagu seda on kaitseliit, jätta jumala hooleks või koguni täiesti likvideerida.

Viimane mõte ei mahu aga kuidagi reaalselt asjaolusid kaaluva kodaniku peajärgu, sest praegusel ajal, mil üles ehitame oma riiki, mil majanduslikus võitluses peame pingutama kogu oma jõudu, peab meil olema kindel tundmus, et kogu see töö, mida teeme, kogu see äärmine jõupingutus pole ilmaaegne, vaid kannab kaunist vilja tulevikus, on kasuks me lastele ja lastelastele. Ent seda tööd, kogu oma tahtejõudu sellele koondades, võime teha ainult siis, kui oleme kindlad, et keegi meid äkki segama ei tule, et võime õhtul rahulikult magama heita, olles vankumatus veendumuses, et hommikul leiame tööjärje samasugusena eest, missugusena ta õhtul jätsime.

Seda kindlust, seda tundmust, et miski ei või takistada meie rahulikku ülesehitavat tööd, võib meile anda aga ainult teadmine, et valvel seisab kaitseliit, kes igal silmapilgul valmis on võimsa käega tabama rahurikkujat, teda sundima uuesti kaduma põrandale alla ja seal vaht olema.

Sellega arvestades võime endale kujutada rahulikku, püsivat olukorda Eestis ainult ühes kaitseliidu olemasoluga ja tuleb meil selle faktiga rehkendada kui riiklikult vajalise elemendiga.

On aga asjaolu nii, siis peame vastuse andma käesoleva kirjutise pealkirjana võetud küsimusele: kust ja kuidas peaks kaitseliit endale tulevikus hankima summasid oma tegevuse jätkamiseks?

Selleks oleks õige mitu teed: 1) Kaitseliit finantseeritakse riigi eelarve kaudu; 2) kaitseliit püsib riiklikude toetussummade abil; 3) võetakse uus otsekohene maks kaitseliidu heaks ning lõpuks 4) kaitseliit saab oma sissetulekud kaudsete lisamaksude näol teatud luksusainetega pealt.

Vaatleme neist nii üht kui teist ning püüme selgusele jõuda nende hüvedes ja pahedes.

Kaitseliit finantseeritakse riigi eelarve kaudu. Kaitseliit on seltskondlik organisatsioon ning selles seisabki tema suur paremus. Pea kogu tema töö ja tegevus seisab vabatahtlikul alusel, palgalisi on tal ta suure liikmetearvu peale vaatamata ainult käputäis. Seepärast ei ole ta ka kuigi kulukas organisatsioon, kuigi ta töö tulemused on väga kasulikud ja hoiavad riigile kokku suuri summasid. Asudes riigi eelarvesse muutuks aga see vabatahtliku töö ilme, tasuta, honoris causa töötajaid leiduks päev-päevast ikka vähem ning jõuaks peagi kätte aeg, kus ta oleks sama kulukas riigile kui iga teine riigikaitse asutus. Aga seda me ju ei taha, siis kaoks ju kogu selle suure ülemaalse organisatsiooni loomise mõte ja siht. Ei, kaitseliit peab jääma seltskondlikuks organisatsiooniks; ainult siis on ta olemasolu õigustatud ja on meil temast see tulu, mida temalt ootame.

Aga rajame siis kaitseliidu tuleviku riigi poolt antavatele toetussummadele. Hüva, me vajame aastaks kaitseliidu korralikuks tegutsemiseks vähemalt 600—700 tuhat krooni. Riik võtku see summa igal aastal toetusena oma eelarvesse ning asi ongi korras. Ma ei taha oletada, et praegune vabariigi valitsus keelduks seda summat toetusena eelarvesse võtmast. Ent praegusele valitsusele võib järgneda uus ning sellele jällegi uus, kes juba enam toetussumma andmist kaitseliidule ei poolda. Aga mis siis? — Ning, mis veel kõige pahem, kaitseliit kui erapooletul pinnal seisev organisatsioon kistakse toetussumma määramisel poliitilise võitluse tallermaale, ta peab oma toetussumma saamiseks hakkama ise tegema poliitikat, kulutama poliitiliste parteide tagauksi, et aga endale järgmiseks aastaks jälle kindlustada elamisvõimaluse. Kas see on aga hea? Kas on see soovitatav? Ei, kui kaitseliidu organisatsioon kistakse poliitilise võitluse keeresse, siis ei ole ta enam see, mis ta praegu on, ja mis on ta kõvem külg — erapooletus poliitilises võitluses ning ainu-

vahel kogu sõdimine, et ärge te laske venelast siit, meie hoiame siit, ja seni kui mõni osa meist pole lõõnud vedelaks, seni pole karta midagi. Kuid siin see puudus, oli niisugune ebakindel omapead olemine, et ei tahtnud olla siin, mitte ei tahtnud!

Kuid seda kõik tundsid salajas ega avaldatud kunagi seesuguseid mõtteid teistele. See oli ka nagu ausõnaga kokku räägitud, et ei tohi rääkida midagi, mis halvaks tuju. Kui marssisime küladest läbi, siis löime laulu kõigest kõrist nagu oleksime täis kanget pulmaviina, ning kui uudishimulisi näruseid külaelanikke oli lähedal, siis tegime ette niisugused metsaliste näod, vahtisime otsa niisuguse julge pilguga, et ehmunud külamehel ei jäänud muud mõtelda kui et nüüd on põrgu lahti, et need pole kellegi inimesepojad, need on tiigrid, ja et küll see Eestimaa võib olla hirmus, kui seal mehed kõik on nii hirmsat viha täis.

Ülemus muidugi katsus luua head läbisäämist kohaliku rahvaga. Avaldas üleskutsesid, et igaüks tehku rahulikult oma tööd ja hoidku end sõjaasjusse segamast. Et kellelegi ei tehta liiga, ainult salakuulajad ja vastuhakkajad tõmmatakse oksa. Seepeale need Läti setud või poolvenelased-taraveerikud, kes nad seal kõik olid, said julgekski ja tikkusid oma uudishimuga meie koteritele õige lähedale. Seda muidugi lubada ei võinud, sest mine sa neid tunne, kes salakuulaja, kes mitte. Kui tulid jälle nii oma uudishimuga, nii kui sai öeldud kargatav sõna, siis kõik kadusid nurga taha ja nurmedele, et robin taga. Kord oli seal sees ja rahval hirm, sellest küljest elu oli üpris mõistlik.

Mõnikord siiski ajasime ka juttu mõne seal-sega. Harilik küsimus, mis venelane ette laob, on ikka see, et kust oled. Sai siis öeldud mõnikord inglane, mõnikord prantslane, nagu meeoleolu oli. Küsivad siis, et kus on eestlased?

„Oi, eestlased võtsid eile Peterburi ära.“

„Kas tõesti? Vot, kus on kanged mehed... Räägitakse ka, et eestlased olevat Pihkva ära võtnud? Kas on tõsi?“

„Pihkva võtsid ära nee grid. Mustad neegrid, Aafrikast toodud, söövad inimliha. Varsti need neegrid jõuavad siia, lähevad siitkaudu Moskvasse.“

„Issakene, või söövad inimliha? Ja lähevad Moskvasse siitkaudu?“

„Nii on kuulda. Nad tulevad ikka alati sinna, kus on salakuulamist või nii . . . midagi sellesarnast. Ja kust juba neeger läheb üle, seal pole enam muud kui tuhk ja tuletukid.“

„Või muud kui ainult tuhk ja tuletukid? Aga mis inimestega?“

„Kui venelased ei lõpeta sõda, siis tõmmatakse maha viimane kui üks.“

Muidugi need jutud lendasid kulutulena suust suhu. Kasu neist oli juba seegi, et aupakkumine meie vastu oli suur. Veel tõendus liigne kord, et hea sõdur peab olema ka suur näitleja ja peab alati oskama oma osa.

Niisugused jutuajamised olid ikka näitlemised. Ning võis otse imestada, kui võrd täiuslikud olid meie mehed selles kunstis. Juba Lätimaal õpiti seda, kuigi seal see asi oli raskem, sest pärislätlase silm oli teravam ja tühja jutuga ei võitnud palju. Seal tuli tegudega näidata, et Eesti sõdur on ikka niisugune mees, et hoiata ja ära mine ligi. Kuid siin see kunst muutus liig kergeks ja labasekski. Rumal rahvas pidas tõeks kõige suuremat võimatust ja uskus iga sorti valet.

Kuid elul oli ka oma teine pale. Niisugu-

sed artistid meie siiski polnud, et oleksime ise hakanud ka uskuma seda, mis lõõpisime. Ene-sega olles tulid pähe hoopis teised mõtted. Ikka ei meeldinud see lätisetude maa, tee mis tahad. Teine asi oleks kuskil oma maa piiri lähedal. Üks asjaolu oli veel ka, et siin juba hulgal ajal polnud kokkupuutumisi vaenlasega. Venelased vist kogusid kuskil jõude ja väerind võis olla kas tühi, sest oli ju selge, et meie oma väikese arvuga ei või tungida kaugele sisemaale.

Nii see elu sääl oli mõnest tükist päris puhkus. Asusime külas. Ainult mõni tund ööpäevast tuli olla valvetõkkes. Need aga asusid soodsatel kohtadel, nii et ümbruskonna valvamine polnud raske.

Valvetõkkes olles elasingi üle selle kummalise elamuse, millest tahtsin jutustada. Kui muidu see Latgalias möödunud sõjategevuseta aeg on hakanud mälestustes tumenema, siis see juhtumine jääb alati selgena püsima mu mälestusse.

Valvetõkkes olime harilikult kolmekesi. Kaks meest olid alati paigal, kuna üks meist kolmest pidi olema ühtlugu liikumas vahemaal naaberpostideni. Ilmad aga olid ilusad sel 1919. a. hiliisuväl. Õhk oli soe, kõikjal kuiv, harjununa sõjaeluga ei tunnud vaenlasegi pärast suurt hirmu. Päriskena eluke, võrreldes möödunud talvega või lahingutega langesväärini vastu.

Siis korra olime jällegi valvetõkkes. Istusime kahekesi liivaaukus, ees mõne püstitorgatud kuuse läbi avanes silmale lai nurmekallak, selle taga heinamaa. Rääkis naabriga kõiksugustest oma kodustest asjadest ja aeg seejuures kadus kiiresti.

Siis silmapiiri tagant kostis tume mürin. Mürin! See elektriseerib sõdurit alati ning kohe katkes me jutt kodustest asjadest. See oli kuulda vist õige kaugelt, kas kuskil lasti õhku midagi või mis. Kuulatlesime kikiskõrvu.

Kui siis sellele järgnes teine mürin, siis oli see rahustav, sest tundisime ära, et see pole keegi muu kui kõuetaat ise, kes kihutab seal kaugel Venemaa kohal. Sama pilvigi vist, mis ilmunud nähtavale Pihkva poolt küljest, sihiga arvatavasti lõunasse.

Kaotanud jutulõnga, vaatlesime kerkivat pilve.

Õigusepiir.

(Sõjamälestus Latgallast.)

Nagu teada, pärast langesväärilöömist meie väeosa saadeti Lätimaa idapiiri kaitseks. Riias lätlased hakkasid korraldama end ise, langesvääril väeriismed seisid kuski Kuramaal, neist polnud suurt ohtu. Ohtu aga oli oodata ida poolt, sest võis arvata, et venelased ei jäta meid kimbutamata teades, et meie ebaõnne korral või kitsikuse puhul sakslasedki uuendavad oma äpardunud sõjakäiku.

Kiirmarsil sammusime läbi Latvija. Kui viibisime veel päris Lätimaal, siis nii mõnelgi viisil tundus kodust õhkkonda. Talud peaaegu samad kui meil, maastikud samuti, eluviisidki — peaaegu kõik peale keele. Kuid sellegi puuduse kattis lätlaste vastutulelikkus, sest nad ometigi teadsid, et sõdime nende eest. Kuid kui jõudsimme Latgalliasse Läti setude maale, siis mee-

olu langes kõigil tunduvalt. Mitmenädalased edasikihitamised olid tekitanud mälestusesse niisuguse tundmuse nagu oleksime juba marssinud läbi kogu Euroopa, maaker viimasele veerandile. Kuidagi ei tahtnud sobida see elu seal. Ainult mõelda, et kodumaa on lõpmatu kaugel, oleme tulnud läbi Lätimaa ja siin on tont teab mis maa, õige kuri langesväär peaaegu selja taga, Riia iseenesest ka on üks üpris kahtlane pesa — siis pea hakkas käima ringi, et kuhu oleme tormanud oma väikese hulga. Olime nagu eksinud pimedasse laane, midagi ei tea, ei kuule, mis sünnib kodumaa radadel. Muidu kuski kodumaa piiri lähedal sõdides igapäev oli teada kõik, kuidas lood kuski on, oli nagu kiikriga vaadata kogu meie sõja olukord. Sellest seal saimegi alati julgust. Oli nagu kokku räägitud oma meeste

damata, nende kohta seisukohta võtmata. Tõsiasjale tuleb sirgelt ja otsekoheselt näkku vaadata ning temaga tuleb tõsiselt arvestada.

Aga mis jääb meile veel üle? Kuidas peaksime pääsema tekkivast olukorrast?

Meil on veel üks tee — ning see on kaudsete lisamaksude pealepanemine teatud luksusartiklitele, nagu seda on näit. viin ja tubak. Me oleme ka varem võtnud kaudseid lisamakse viina ja tubaka pealt kultuurilisteks otstarveteks. Miks ei peaks meie siis seda võtma riigikaitset kindlustavale kodanikule rahuliku töövõimaluse loovale organisatsioonile — kaitseleidule?! Kes tahab ja võib juua viina ja end joovastada, kes tahab ja võib nautida kallimat sorti tubaka põletamist, see võib ka ohverdada oma veeringu kaitseleidule heaks. Kes ei taha, et kaitseleid püsiks, see ärge joogu ega suitsetagu! Ent, oleme avalikud, peamiselt just need, kes ei salli kaitseleidule olemasolu, just need ongi need, kes ehk tarvitavad kõige rohkem joovastavaid jooke, popsutavad „kallimat“ tubakat. Ning, miks ei peaks siis nemad, kes, meie riiklikust seisukohast vaadatuna, on meile kõige soo-

vimatumad kodanikud, mitte ise kaasa aitama enda vaoshoidmiseks, enda hävitamiseks?! Ning veel. — Tasudes sellasel kombel oma maksu kaitseleidule heaks ei tunnegi kodanik õieti, et ta seda teeb, sest ta tasub oma võlga sellele organisatsioonile sentide kaupa, mis talle igatahes maksmise momendil ei käi kuidagi üle jõu, sest muidu ta ju ei tasuks sellega ühes tuhandekordset hinda lühikese naudinguga eest.

Viimane arvamine valitseb nähtavasti ka kaitseleidule juhtivate organite hulgas, sest viimasel ajal oma koosolekuid pidanud keskjuhatuse ja vanematekogu jõudsid üksmeelselt samale seisukohale, mis siin on leitud väljendamise. Kui ka vabariigi valitsus ning riigikogu enamus asub samal seisukohal, siis oleks see igale kainelt mõtlevale kodanikule suureks rahulduseks ning riigikaitset kindlustav organisatsioon — kaitseleid — oleks jäädavalt kindlustatud oma olemasolus, võiks rahulikult töötada oma kõrgete aatelite sihtide kättevõitmisel, pakuks riigimajandust kindlustavale kodanikule rahuliku töötamisvõimaluse ja sisemise julge, tasakaalustatud oleku.

Seda aga tahame loota! —

Kaitseleitlane.

vihmapilv sünnitanud tule ja endale nii sarnleva suitsupilve. Viimane oma lopsakuses, kiires kasvamis ja kalduvas ülestõususes tuletas nii väga meele ülevajunud äikesepilve. Kuid oli hästi väiksem.

„No, niisugust pilve poleks küll suutnud endale ette kujutada. Päris kole kohe,“ algas mu kaevikunaaber.

„Jah, õigus on sul. Minagi pole näinud ega kuulnud.“

„Niisugune lugu peab midagi tähendama.“

„Võib olla. Kuid kui ta tähendab midagi, siis mitte kuidagi halba meile. Oleks sellel pilve käskijal olnud midagi meie vastu, siis selle kohutava saju oleksime pidanud kannatama meie

ning Venemaa pool oleks säranud päike. Ma arvan, see lugu tähendab meie võitu, sest nägid, millist viha kallati Venemaa kohta.“

„See . . . see peab tõesti tähendama meie võitu. Kui sõda lõpeb meie võiduga, siis usun ja tean kindlasti, et meile seda siin ilmutati.“

Nii see lugu. Pilve ennustus läks täide.

Kuid nüüdki aastate pärast, kui seda lugu mälestan, siis ei saagi teisiti kui pean uskuma, et selle pilvega rändas kaasa mingi üleloomulik karistav ja ennustav käsi. Oli see mõni muinasvaim kaugest Põhjast, muistne eestlaste sõjajumal või kes, kuid üht tean, et ta oli meie poolt ja on seda vist tulevikuski.

A. J.

Kaitseliidu aumärgid.

Kui kõnelda kaitseliidu aumärgest, siis tekib kõigepealt küsimus — kas neid üldse annetada ja kui annetada, siis, mis eest?

Aumärkide küsimus on õige vana, vähemalt sama vana kui inimsoo ajalugu. Juba kauges minevikus leiame tõendusi selleks, et millegi poolest teiste hulgas välja paistvat isikut dekoreeritakse mingi välise tunnuse või eraldamismärgiga, mis ühtlasi aga on ka ta aumärgiks, kuna ta kõneleb isiku väljapaistvast seisukohast teiste omasuguste hulgas.

Juba palju hiljem näeme kujunevat teatud isikute rühmitusi — ordu, kes oma elu olid painutanud teatud reeglite — statuutide alla ja kes kandsid kõik ühist märki, mille kandmine teistele kõrvalistele isikutele oli keelatud ja mis seeläbi tundus kandjale suureks auks. Neisse rühmitustesse pääsimine oli väga raske, isikul lasti läbi teha pikki prooviaegu, tihti pidi ta enne vastuvõtmist korda saatma mingi silmapaistva vägiteo ning alles siis, kui juba oldi täiesti veendunud ta tubliduses ja kohasuses, anti talle võimalus astuda orduisse ning dekoreeriti ta pidulikult ordu tunnusmärkidega.

Veel hiljem kiskusid rahvaste valitsejad ordenite andmise õiguse enda kätte ja tarvitasid seda oma isikliku võimu kindlustamisabinõuna, luues nende abil ringkondi, kes vääramatult seisis nende isiklike huvide kaitsel. Sel ajajärgul hakkab kaduma ordenite dekoratsioonide aumärkide aateline aluspõhi, neid ei annetata enam vaid teatud tubliduse, aatelse hinnangu austamiseks, vaid juba sootuks teistel motiivi-

del, mitmel pool tehakse neist isegi ainealine sisestulekuallikas, müües neid, nagu aadliseisuse diplomegi, kalli hinna eest igatühele, kes aga suutis maksa.

Õieti viimane asjaolu ongi peamiselt see, mis suuresti kaasa mõjus selleks, et meie vabariigi põhiseadusega riiklikkude ordenite loomisest loobuti.

Sootuks teine lugu on aga seltskondlikkude organisatsioonide teenete-, tubliduse-, juubeli- ja muude märkidega. Seltskondlikkudel organisatsioonidel, kelle edurikas tegevus rajaneb organisatsiooniliikmete ja seltskonna vabatahtlikule töötahtele, puudub võimalus aumärke muuta teatud äriliseks objektiks, vaid, ümberpöörduvalt, nende poolt annetatavad märgid omavad uuesti selle aatelse aluspõhja, mis oli varemadel aegadel maksvatel ordenitel.

Seltskondlikud organisatsioonid, kes end on rakendanud teatud aadete teenistusse, nõuavad oma liikmetelt tihti suurt ja põhjapanevat tööd ning vaba aja raiskamist. On kindel, et ühes töö ja tegevusega seltskondlikus organisatsioonis satutakse ka tihti täiesti põhjendamatu ümbruskonna pahameele ja vihavaenu alla, tuleb kannatada etteheiteid ja kuulda süüdistusi, et miks nii ja mitte teisiti?! Keegi ei sõanda ju selle vastu vaielda, et tuhat korda palju kergem ja rahulikum on elada sellel, kes igasugusest seltskondlikust tööst ja tegevusest kõrvale hoiab; ta on vabam, ei pinguta oma närve ning ei tarvitse kunagi karta, et keegi talle avalikult kallale kiipuks, ta teguviisi tikuks kritiseerima ja hukka

Kaotanud jutulõnga vaatlesime kerkivat pilve. See kasvas ja jõudis lähemale otse uskumata jõuga. See oli kui mingi muinasjutuline hiigla noalaev, mis toetudes silmapiiril veel vastu maad oma ninaga tüüris taeva mõõtmatusse kõrgusse. Nii kõrgesse, otse sinise õhustiku taha, tungis selle eel laiuv uduvird. Ning tagant aina sinetas tumedalt, peaaegu mustana sööstus üles too ränk äikesepilv pildudes ohtrasti välke ja kõmisedes tume-tumedalt. Juba jahe tuuleõhk lehvis sealtpoolt nagu ehmununa põgenedes hirmsa kolitise eest. Linnud metsades jäid vait, lendlesid vaid lühikesi hüppeid, otsides tihedat lehestikku.

Kuid kõuepilv aina paisus ikka veel. Juba vägevate ratastena erinesid pilve eelvood üldisest tumedast hiiglakogust. Need veeresid raske rutuga, otsides endile teed, tõugatuna tagant selle ennenägematu õhuilmuvuse määratumast seesmisest jõust. See tundus nagu oleks lõhkenud maa või taevast ning sellest oleks pääsnud valla mingi ettekujutamatu kohutav kosk, mille ülesanne on hävitada, rõhuda ja kaotada kõike elusat, suruda maakera kokku oma määratu raskuse all, vormida ta uueks, pigistada paberina õhukeseks.

Mu kaaslane kobas püssi.

„Jõhker riistapuu. Talvel tõmbab külma ligi, suvel välgu. Päril häda teisega.“

„Kardad seda pilve või?“

„Aga mis sa siis arvad? Välg on niisugune asi, et otsib saapa tallast raudnaela üles, püssikuulile jookseb järele, kuldpaguneid armastavat kah. Kes seda siis ei tea!“

„Küsimus on, kas see pilv meie kohale tulebki. Ma ütlen, ta trahvib Venemaad, usu vaese juttu ka ometi. Vaata, hoiab rohkem sinna-pool.“

„Mu jutt on ka vaese jutt, usu sina seda. Korra niitsime heina. Vihmahoo ajaks viskasi-me vikatid pajupõõsasse — ja, kujuta ette! — Kogu saju kestes põõsa kohal polnud muud kui üksainus sinine leek. Parem loota kui kannatada.“

Pilv tõesti ei ulatunud meieni. Ta sõudis Venemaad kohal meist mööda. Ägedad prahvitud kuuldusid üksteise järele, vahest isegi nii

kõrvulukustavalt nagu löödaks pealagi sisse. Mitte väga kaugel meist sadas oigava kahinaga.

Oi, see oli haruldane pilt, mida silmitsesime. Jõudes meie kohale pilv nagu oli seisatanud. Meie tagant säras õhtupoolikune päike ning sellest pilv meie ees oli sügavalt sinine, otse silmale raske. Kuid sellest sinisest mõõtmatusse ulatuvast seinast igal sekundil raiusid läbi kohutavad välgumaod, jäädes hetkeks vingerduma pärast surmavat allavisku. Vahel määratu hiiglajõul sähvata leek mattis enda taha kogu tolle sinise pilvehiiglase, samal poolsekundil tõmbus kokku veeredes alla tulise kerana. Sellele järgnes mürin, nagu oleks maakera langenud kokku seal pilvekatte taga.

„Tõepoolest trahvib Venemaad,“ ütles mu kaaslane. „Kahju, et see on vaid pilv. Säärast sõjaväge kuluks saata Moskva poole.“

Tõepoolest, trahvis tõesti. Ka minul oli see mõte. Midagi hirmutaolist jooksis üle selja. See oli sama tundmus, mida tundsin lapsena, kui ema pikseajal käskis olla vait ja pai, et, kuule, Taeva-isa tõreleb. Hirmu tundsin siis lapsena selle kõmiseva hääle kuuldudes. Nüüd aga kiikitates sõdurina väikeses liivaaugus, nähes seda määratute loodusjõudude mässu, tundsin end nii viletsana liivaterakesena selle kõrval. Ja sellest võrdlusest juba nagu järeldus selle Suure jõu olemasolu, nagu kellegi Suure juhi kehastus aimus selles möllus. Kõik muu maailm ununes seda silmade kaudu südamesse tungivat pilti nähes. Ei tunnud muud kui et olen kuski ning oma teo läbi Jumal ilmutab mulle ennast.

Kuid oma viha ta kallab meie vaenlaste maale... Meie pool säras päike.

Mäletan, kuidas Saksa sõjaväeosa laulis kord „Üks kindel linn ja varjupaik“. Seda nad laulsid vaid usus, ei kunagi vist saanud seda näha nii mõjuvalt ja selgelt.

Kaua kestis see koleдайм kõueilm. Kui siiski viimaks lõppes see võõramaine välgurahe, millist ma kunagi polnud aimanudki meie maal, kui juba pilk hakkas tungima kaugemale läbi hõreda järelevihma, nägime kaugel taevast suitsutompu. Põles küla või mõni suur maja. Näis nagu oleks

Suure-kõpulased õppetegevusel: Osa laske- ja kehalistest harjutustest osavõtjaid.

gevust hindama? Miks ei tohiks kord ka rõõmu ja sügavat rahuldustunnet valmistada inukale töötajale, suurte ohvrite kandjale.

Neid küsimusi on kaalutud juba kauemat aega küll pealike nõupidamistel, küll keskjuhatuse ning vanematekogu koosolekutel, ning üksmeelselt on jõutud otsusele, et 10. vabariigi aastapäeval, 24. veebr. 1928. a., andku kaitseliidule võimalus väärihinnata ja moraalselt tasuda ta tegelaste ja poolehoidjate nimekat ja aatelist tööd.

Peastaabil on kavatsus hakata annetama kolme liiki märke — osava laskmise, iseseisva

õppetegevuse ja tegevusjuubeli ning eriliste teenete eest.

Laskemärk jaguneks kahte kategooriasse: märgid laskuritele ja märgid kütidele. Kumbki kategooria on kolmeklassiline, mis välja antakse järkjärgult selle järele, kui osavaks laskjaks keegi on kujunenud.

Laskesport on meile õige tähtis ala ning tahaksin loota, et annetatavate märkide saamine suuresti kaasa aitab selle spordiharu levimisele üle maa ning virgutab alalisele harjutamisele.

Tublidusmärk (hoolsusmärk) on samuti kolmeklassiline ning annetatakse neile ma-

kogude Venes?

seisukorda, kui olid nad seda tsaari bürokraatia ajal. Vahe seisab ehk ainult selles, et siis saadeti vastuhakkajad massid Siberisse ja juhid lasti maha, nüüd aga lastakse massid maha ja nende juhid saadetakse koonduslaagrite piinadesse.

Pole mingit põhjust kahetseda Trotskit või teisi ta saatusekaaslasi. Neid on ainult haaranud paratamatus, mis sirutab kord käe ka Stalini — tänapäeva tsaari, kes valitseb samuti ohranka, õiglusetuse ja Siberi abil — järele. Aga nende väljasaatmise põhjused on küllalt sümptoomilised.

Trotski ja ta saatuseseltsimehed olid — nagu juba öeldud — „Lenini vana kaardivägi“, püüdsid hoida kinni sõjalise revolutsiooni meetoditest, vaadetest. Nad jutlustasid vabrikutööliskommunistide piiramatust diktatuurist kogu Vene üle, mis pidi olema kogu maailma kommunistliku revolutsiooni hüppelauaks ja ainult see püüdmagi olla. Mingisugust järeleandmist talupoegadele (keda Venes 80 prots.!) Mingisugust

kompromissi väliskapitaliga ega kapitalistlikkude riikidega! Väljaspool rakendada kogu jõud maailmarevolutsiooni süütamiseks! — See oli lühidalt Trotski-Sinovjevi programm. Tuletatagu ainult meelega Trotski arvustust Stalini välispoliitikale, Sinovjevi kirja Briti tööliste, Karl Radekit Saksa mässu eriteadlasena, Rakovski tegevust Londonis.

Stalin aga, puhtverelise personaal-diktaatorina, vähendab kominterni summasid, peab jahti väliskapitali peale, taganeb vabriku valitsusest küla üle, püüab oma orduisse tõmmata talupoegi. Stalin otsib võimalusi leppeiks Prantsusmaaga, Itaaliaga, Jaapaniga, Ameerikaga, et nende kapital aitaks üles ehitada seda, mis sõjakommunism hävitas ühes kapitaliga. Stalinile on kommunism veel ainult ilusalt kõlavaks sõnaks, mida tarvitada võib ainult meeoleutsemisel, kuna tegelikult tuleb käia hoopis teist teed, mis viib lähemale vanale süsteemile.

Kuidas see läheb edasi? Kas erakapitalismi poole, või jääb siiski riik ikkagi kapitalism? — Prohvet puudub.

Millist mõju avaldab see arengu suund meie julgeolekule? Kas kasvab või väheneb valveloleku vajadus?

Stalin on omandanud kõik tsaarivalitsuse meetodid. Ja selle harilikumaks viisiks oli vägivald sisemaal ja teiste rahvaste vastu. Seepärast ei tule meil sugugi unistada unistusi interventsiooni-tahtmatust naabrist. Peipsi taga jäävad endiselt kaenlase püssid. Ja küsida tuleb, kas pole praegu kaudselt õhutatav varjatud neelrahvuslus veel kardetavam ja detenniumi algusel maailmarevolutsiooni taha varjatud imperialismist. Sest endise relva, masside ülesässitamise, jätab ka Stalin endale pihku.

E. V.

male: Trotski, Muralov, Kamenev, Rakovski.

mõistma, — sest ta ei tee ju üldse midagi, kuidas võib ta siis midagi pahasti teha?!

Ning kogu see seltskondliku tegelase töö ja tegevus on ju pealegi vabatahtlik, on tasuta ohvrite toomine, mille palgaks on tihti, nagu mainisime ülalpool, vaid söim ja laim.

Ent need, kes seltskondliku tegelase ennast-salgavat tööd ja tegevust on võinud jälgida, erapooletult hinnata erilisi teeneid seltskonna suhtes, tahaksid siiski talle anda teatud tasu, kuigi see oleks vaid moraalne, ideeline. Ning üheks seesuguseks tasumise mooduseks on isiku austamine, ta eraldamine teiste hulgast teatud välise

märgi abil, mida mitte igaiüks ei tohi kanda. Nii kujunevad ka meil Eesti pinnal Ühistöö, Punase Risti, tuletõrje ja teised märgid. Kuigi nende annetamine saajatele ei too mingit ainelist kasu, teeb nende annetamine ja saamine südame soojaks, meele rõõmsaks, laseb unustada nii mõnegi vintsutuse ja pahanduse, mille on kaasa toonud seltskondlik töö, annab uut jõudu ja tahtmist end ka edaspidi rakendada tänamatu ülesannete täitmisele.

Samuti ka kaitseliidus. Ka siin töötavad kümned tuhanded mehed ja naised kõrgete aadete eest võideldes. Miks ei peaks seda tööd ja te-

Pealkirjana esitatud küsimus on kerkinud keelele paljudele kodanikele jälgides meie idanaabri viimase aja sündmusrohkust. Mis tuleb Venes, millist arengusuuna märgib Stalini ja ta grupi võit Trotski-Sinovjev-Rakovski-Sapronovi kildrühmituse üle — need on küsimused, mida püüavad mõistatada kõik maailmapoliitikudki, ristlemissõitudeks kohendades oma poliitikalavade purji.

Prohveti amet on juba hallvanal ajal olnud üpris vähe tulutoov ja seepärast ennustavat tänapäevalgi ainult ettevaatamatud. Eriti peab enesele jätma selle reservatsiooni kõneledes Punasest Sarmaatiast, mis oma värske traditsiooni järele on oma sündmustes õieti traditsioonideta. Aga ometi peab tohtima teha siingi kokkuvõtteid senistest sündmustest ja nende varal määrata SSSR-i poliitilise ja ühiskondliku arengu suuna. Sest ei saa ju isegi Kommunistlik Kaanan lahti rabeleda tollest neetud kodanlisest ajaloolisest aktsioonist, et lõppude lõpuks läheb ikka kõik nii, nagu dikteerib Elu, Paratamatus, ajaloo süsteemipärasus.

Käesoleval skeem-artiklikesel pole sihiks anda laialdast, igakülgset ja üksikasjadeni minevat teooriat ja selle tõestust revolutsioneeritud Venemaa viimastest aastatest. Küll aga üldvaadet ta poliitilise arengu viimastest jaamavahedest, kus eriti silmapaistvaks iseloomustuseks vastmöödunud preestritevahetus — Trotski ja teiste vastasrindlaste väljaheitmine valitsevast ordust ning nende saatmine asumisele määratu Siberi määratutusse üksinduslaantesse.

Enamlne revolutsioon neelab ise oma pojad. Kommunism, kui praegust Venemaad tohib üldse nimetada kommunistlikuks, läheb kompromissile kodanlusega. Sõjalise revolutsiooni ajajärk on veel vaid armas-puna-

Mis valmib Nõu

verine mälestus. „Vana Lenini kaardivägi“ on tõrjutud kõrvale uute tegelaste poolt, kes toovad maksvusele ka oma uued meetodid, arusaamised, veened ja teostavad neid.

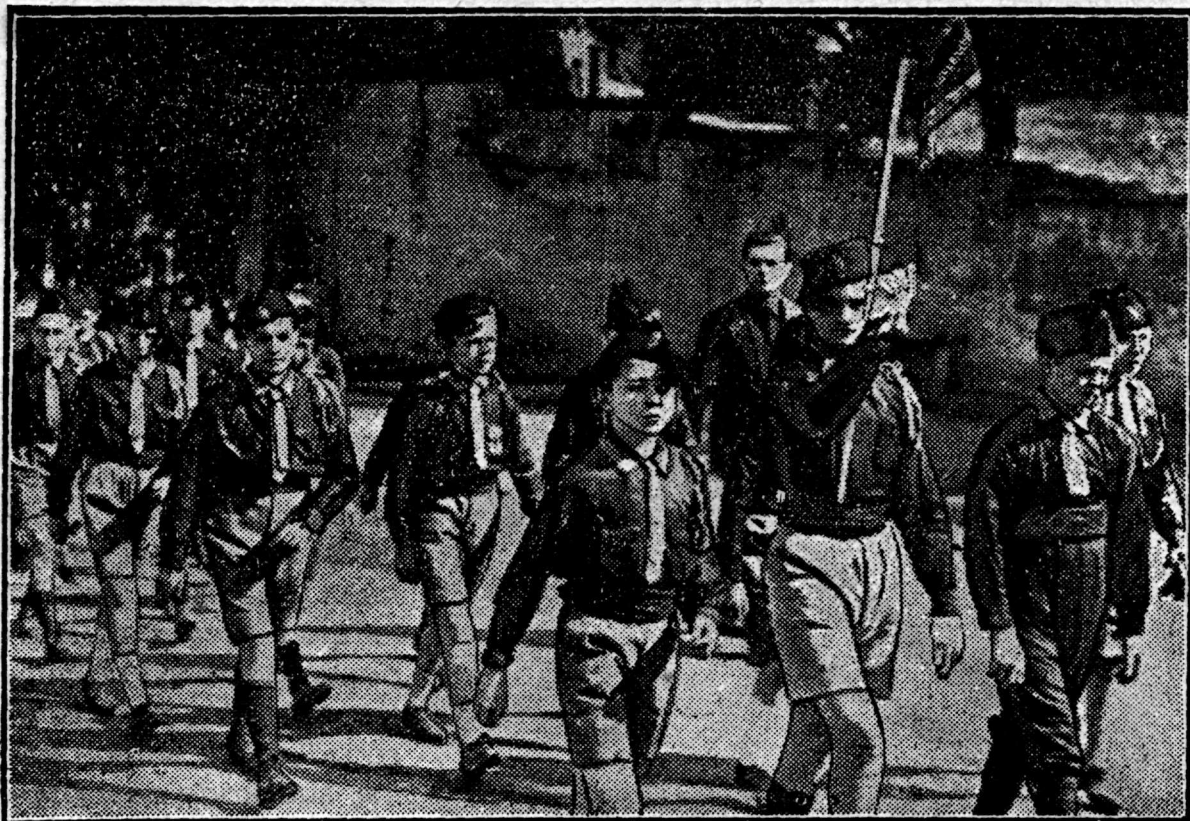
See oleks kokkuvõte Vene senistest sündmustest ja iseloomustust Stalini võidule sõjarevolutsionääri Leo Trotski üle.

Enamlise revolutsiooni esilekutsujaks oli pimedate masside revolutsiooni ülijoovastus, tüdimus harjumatu vastutustundest, hingeline ja füüsiline väsimus sõjast — ning üksikute tsüüniliste eksperimentaal-sotsialistide võimuiha. Hoolimatu ja verine vägivald oli ta saatjaks. Aga oli ka neid, kes tõsiselt uskusid kommunismi teostamist.

Nüüd pole sest kommunismist jäänud enam jälgegi. Ta on taganenud valju Elu seaduste ees. Nõukogude riik kurnab töölisi enam, kui tegid seda kapitalistlikud magnaadid. „Tööliste eneste“ valitsus on seadnud töölisel palju õiglusetumasse

Langenud suurused. Vasakult pare

Itaalia fashismi „pioneerid“.

Itaalia haridusministri korraldusel on kõigis Itaalia koolides organiseeritud „fashistlikkude pioneeride“ rühmad. Ministeeriumi käskkirjas näidatakse, et „koolide ülesandeks pole lapsi ja noorimehi mitte ainult varustada teadmiste tagavaraga, vaid neid ühtlasi kasvatada teadlikkudeks ja väärlisteks kodanikkudeks.“

vaatlikum on ta ja seda rohkem tunneb ta teaduse suurust ja seda, kui vähe ta veel ise teab. Ja seepärast on iga samariitlase esimeseks kohuseks kohe peale esimese abi andmist kutsuda kohale arsti. Toon väikese näite esimese abi kursuse lõpetajast (sel ajal, kui esimese abi kursused olid ainult teoreetilised), kes ilmus minu juure ja palus tulla ühe 45-aastase naisterahva juure, kes oli kukkunud tänaval ja nüüd lamas voodis. Esimese abi kursuse lõpetaja diagnoos oli langedi, kuna pärast siiski selgus, et õnnetu juhu tõeliseks põhjuseks oli peaju verejooks. Abiandja auks võib ütelda, et ta ei võtnud ette mingit sarnast tegevust, mis haigele oleks olnud kahjulik. Seepärast ei tohi ükski esimese abi andja samariitlane umbkaudu anda esimest abi ega näidata üles liig kaugele ulatuvat tegevust, vaid kõigepealt olgu temale selge haiguse põhjus ja esimene abi, kuna edaspidine arstimine jäägu arsti hooleks.

Samariitlased moodustavad omavahel järgmisi üksusi: a) 5-liikmelisi rühmi, rühma enda poolt valitava vanemaga, b) kolonne, mis koosnevad rühmadest võimalikult nende organisatsioonide või asutuste järele, kus asuvad samariitlased. Nii, näiteks, on olemas kooliõpilaste ko-

lonn, haigekassa liikmete kolonn jne. Kolonnidel on oma peakoosolekud.

c) Rahvarikastes kohtades, nagu linnades, alevites jne., ühinevad kolonnid koonduseks.

d) Suuremate õnnetuste puhul, kus kiire korras tarvis samariitlasi välja saata kaugematesse kohtadesse, moodustatakse lentsalgad.

Samariitlaste kodukorra järgi võib Punane Rist asutustega ja organisatsioonidega sõlmida erakokkuleppeid, lepinguasutuste, samariitlaste ja Punase Risti esindajatest moodustatakse linnades, alevites jne. samariitlaste komitee, kelle ülesandeks on samariitlaste abinõude depoo korraldamine ja üldse samariitlaste hea käekäigu eest hoolitsemine. Mis puutub lepinguasutustesse, siis on neile samariitlaste tegevuses jäetud suur vabadus, mille tõttu usun, et kongress küsimusest kergesti mööda ei lähe, vaid seda võtab tõsiselt kaalumisele.

Minu arvates võib samariitlaste organisatsioon kujuneda välja võimsaks ja tähtsaks teguriks rahva tervishoiu alal, samuti ka sanitaarala korraldamisel kaitseliidus ja sõjaväes nii rahu- kui ka sõjaajal.

Dr. B. Voogas.

P. R. peavalitsuse abiesimees.

levlastele, kes korralikult teatud õppused läbi teinud ning laitmatult kõik nende peale pandud kohused täitnud. Pärast kahekümneviieaastast tegevust kaitseliidus, kusjuures kaitseliidu asutamispäevaks loetakse 12. november 1918. a., mil ilmus esimene kaitseliidu päevakäsk, annetakse kaitseliitlasele juubelimärk, mis kujutab endast sama tublidusmärki, mille ülemisse rõngasse on kinnitatud arv „25“.

Kotkarist on neljajärguline ning annetakse neile, kel on erilisi teeneid kaitseliidu ja meie kodumaa suhtes.

Järgmises, vabariigi 10. aastapäeva puhul ilmuvas „Kaitse Kodu!“ juubelinumbris tahab toimetus tuua üksikasjalisema nende kirjelduse ja annetamise korra ja tingimused, nõnda, et ei

maksa siin enam kauem nende juures peatuda. Põhimõtteliselt on nende statuudid juba 24. jaan. 1928. ärapeetud vanematekogu koosoleku poolt heaks kiidetud, nagu seda näeme mainitud koosoleku kirjeldusest, ning võime loota, et vabariigi aastapäeval nende statuudid juba lõplikult maksmata pannakse.

Laske-, tublidus- ja teenetemärgi asutamisele asudes on kaitseliidu keskorganid asunud täiesti õigele teele, luues võimalusi kaitseliidu alal kõige tahtmise ja innuga tegutsevate isikute ennastalgava ja aatelse töö väärikaks hindamiseks ja moraalseks tasumiseks.

On täiesti kindel, et see samm annab rohkem ja parimaid tagajärgi.

Eesti Punase Risti samariitlased.

P. R. peavalitsuse esimehe dr. B. Voogase referaat, peetud naiskodukaitse kongressil.

Lugupeetud esinaine, lugupeetud daamid!

On ju igapähe selge, et riigi suurimaks väärtuseks ja varanduseks on terve ja tugev rahvas. Samuti teavad kõik, et seda kallimat varandust varitseb igal sammul nii sõja- kui ka rahuajal halastamatu vaenlane — haigused ja õnnetud juhtumised. Kuid siiski oleks võimalik palju inimesi päästa surmasuust, paljud ei kaotaks töövõimet ja ei jääks koormaks isendale ja rahvale, kui iga inimene teaks ja hindaks, mida tuleks teha haavatute juures, õnnetutel juhtumistel ja äkiliste haiguste puhul, teaks, kuidas kaitsta end külgehakkavate haiguste vastu, ja oskaks karastada keha ja vaimu ja hoolitseda oma tervise eest järjekindlalt.

Eesti naised on vabadussõjas (P. R. evakuatsiooni toituspunktid jne.) näidanud, et nad sel alal tahavad ja võivad anda suurt abi riigile ja seltskonnale. Ja nagu näha, see tahe ei raugenud veel tänapäevgi.

N. K. K. oma ülesannete hulgas kodu kaitsmises ja arendamises on annud tähtsa koha sanitaaralale. Seda tuleb kõrgelt hinnata. On juba korraldatud halastajaõdede ja sanitaarkursusi käsikäes Punase Ristiga ja Sõjaväe Tervishoiu valitsusega. Kuid seda on vähe. Õed ja sanitarid on juba eriala, erielukutse. Iga naine kui noorte riigikodanikkude kasvataja peaks süsteemiliselt omandama ja tegelikult ära kasutama üldtervishoiu ja esimese abi algteadmisi. Kuidas teostada seda ülesannet? Ehk küll tervishoiunädalatel, populaarloomingutel, lendlehtedel jne. on kahtlemata oma tähtsus rahva tervishoiu arendamisel, kannab see siiski rohkem katkendlikku ja juhuslikku iseloomu. Seepärast jäävad nende kaudu pakutavad teadmised inimesele sageli kas arusaamatuks, sest puuduvad algteadmised, või ununevad kiiresti. Iga mõtte teostamine on seda väärtuslikum, mida fohkem temas süsteemi ja distsipliini. Seepärast lubage teid tutvustada lähemalt Punase Risti tegevusega sel alal.

Punane Rist oma püüetes arendada rahva tervishoidu, olles abiks valitsusele, on valinud viimasel ajal „praktilise“ tervishoiu propaganda, nii on näit. N. P. R. liikmetel tervishoiu tabelid, kuhu nad märgivad igapäev oma tegevust tervishoiu alal. Korraldatakse neile esimese abi, ujumise jne. kursused (tervishoiu mängud). Mõõdunud aastal loodi Punase Risti juure samariit-

laste sektsioon. Nagu statistika näitab, on sarnane organisatsioon välismaal suurt kosumist toonud rahva tervishoiu, ka inimese keskmine eluiga on pikenenud võrreldes Lutheri ajaga. Kursustele, missuguseid on kavatsus korraldada üle kogu maa, võetakse vastu mees- ja naiskodanikke eelhariduse peale vaatamata ja vanuselt mitte alla 16 aasta.

Et kursused võimalikult igapähele oleksid kättesaadavad, on tasu kursuste eest minimaalne. Samuti on kursuste kestvus 60—70 tundi, et kursuslasi mitte koormata ajaga. Peale selle korraldatakse veel tarvide järgi lühiajalisi perioodilisi kordamis- ja täienduskursusi. Kursustel pannakse kõige enam rõhku praktilistele töödele. Kursuste kavast on järgmised ained:

- a) Esimene abi
- b) Haigete ja haavatute transport
- c) Naise, ema, rinna- ja väikese lapse tervishoid ja hoolekanne
- d) Haigete ja surnute talitus
- e) Mürgised gaasid ja nende vastu võitlemine
- f) Tervishoid
 1. Isiklik tervishoid; keha ja vaimu tervishoid
 2. Elukutse tervishoid
 3. Rahva tervishoid, üldine ja avalik
 4. Kodutervishoid ja talitus — majapidamine
- g) Punane Rist, tema ülesanded ja Punase Risti samariitlased
- h) Väljasanitaartenistus.

Et kursuse lõpetaja ajajooksul oma teadmisi ei unustaks ja et tõsta huvi rahva tervishoiu arendamises, võib kursuse lõpetajaid vastu võtta P. R. samariitlaste sektsiooni, mille ülesandeks on korraldada tervishoiu ja esimese abi alal harjutusi ja manöövreid, korraldada abiandmist üksikuid õnnetuid juhtudel ja ka suuremate rahvaõnnetuste puhul, nagu sõjad, loodusõnnetused, taudid jne. Samariitlaste ülesanne on anda esimest abi, vähendada inimese füüsilist kui ka hingelist valu, arendada rahva tervist ja võidelda hakkavate haiguste ja muude tervise vaenlaste vastu. Ehk küll samariitlasele suured ülesanded, ei tohi ta silmapilgukski unustada, et ta pole arst, sest mida rohkem inimene teab, seda ette-

Tõrvaks võib tarvitada head männitõrva, sinna juure võib lisada vähe parafiini. Hea on ka segu, mis valmistatud järgmiselt:

Üks nael linaõli kallata tulele asetatud katlasse. Kui õli keema hakkab, lisada sinna juure 1 nael parafiini ja sama palju head männitõrva. Saadud segu hästi läbi segada ja juure lisada 2 naela puhastamata tärpentiini ning $\frac{1}{8}$ naela formaliini. Segu aetakse ettevaatlikult keema ning määratakse kuumalt suusale.

Tarvitatakse teiste tõrvade puudumisel ka kivi- ja turbatõrva, kuid need ei imbu hästi puu sisse ja suusa tald peale tõrvamist muutub karedaks, mis takistab liuglemist.

Enne tõrvamist aetakse kui suusatald nii ka tõrvad kuumaks, mis märksa kiirendab tõrva imbumist suusa sisse. Kuumaksatud suusatalda kaetakse nii kaua tulise tõrvaga, kuni on mär-

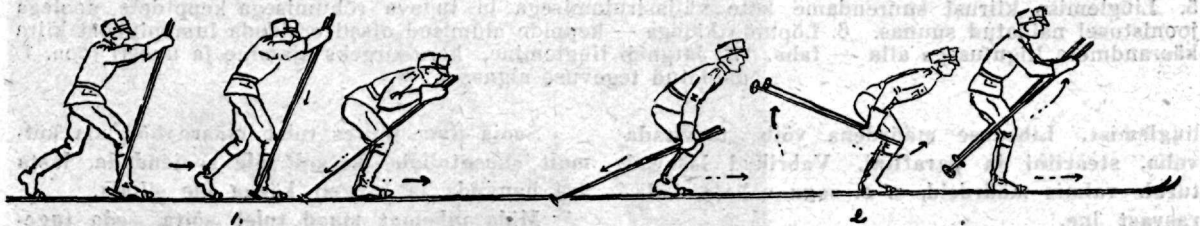
gata, et suusatalle pinnale õhumullikesi enam ei kergi ja tõrv puusse ei imbu, vaid läikiva korrana suusatalle koguneb. See läikiv kord tuleb kergelt villase riidega maha hõõruda, vastasel korral muutub ta kleepivaks lakiks, mis takistab liuglemist. Peale tõrvamist peab suusatald olema kuiv, mitte läikiv-must.

Kui sagedasti suuski tõrvata? See oleneb sellest, kui palju ja kui pikka maad olete suusatanud; kui palju tõrv on kulunud, ja missuguse ilma juures kavatsete suusata. Märkate, et tõrv on kulunud, uus peale. Kavatsete suusata kuiva ja külma ilmaga — suusatald kuivemaks, kõrvetage tõrva välja; sula ilmaga — kaitske suusatalda niiskuse eest, tõrva juure.

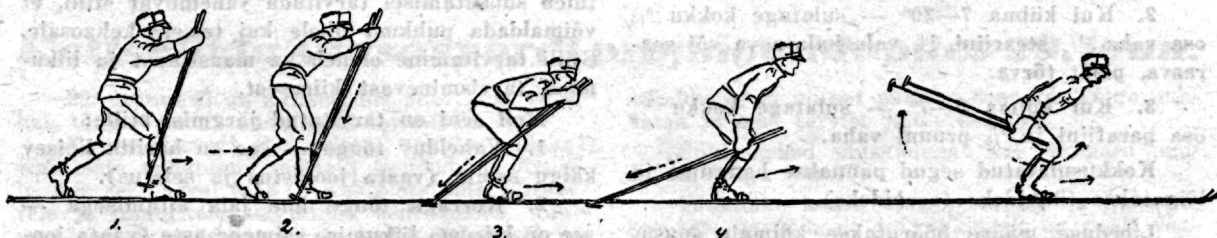
Tõrvatud suusa tald kaetakse libeduse määrdega. Libeduse määride ülesanne on kaitsta tõrvatud pinda kulumise eest ja võimaldada libedat

Vahelduv tõuge. Parema jala ettelibisemisel läheb ka kergelt kõverdatud vasak käsi ette ja teeb keppiga tõuke ilma pingutuseta. Tõuke juures asetada suusakepi alumine ots natukene ettepoole ettelibisenud jala saapa nina. Jalad põlvedest kergelt nõtkunud. Suusad paralleelselt üksteisele fihe suusa laiuselt. 2. Vasaku jala ettelibisemisel teeb parem käsi keppiga tõuke. Ülejäänud liigutused samad, kui parema jala ettelibisemisel. 3. J. n. e. seotakse kõik liigutused üheks sulavaks libisemiseks.

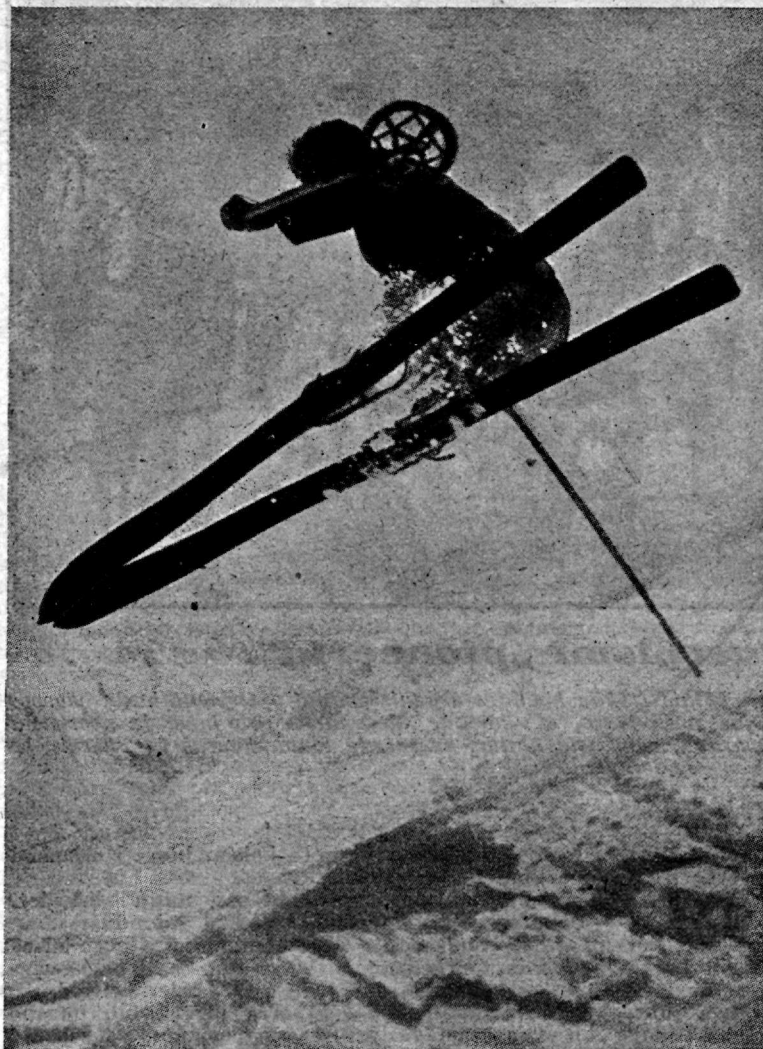
Korruga tõuge, ühes jalaga aitam'ega. Algas — üks liuglev samm ja korruga mõlema keppiga äratõuge. 2. Lõpp — tõuge lõpeb, järgneb liuglemine, keha sirutus, keppide ette viimine ja järgmise sammu algus. Liikumist võib alata kuidas parema, nõnda ka vasaku jalaga. Soovitav on, et suusatamisel see sünnib vaheldamisi, s. o. kord vasaku, kord parema jala etteviimisega.

Liuglev samm parema jalaga ette, ühtlasi viia mõlemad kõrgelt kõverdatud käed ühes suusa keppidega ette, keppide alumised otsad asetada eeloleva jala saapa ninaga ühele joonele. 2. Tagaolev jalg eeloleva juure tõmmata ja keppide tõuke algus. Kere kallutus ette. 3. Käsi kõverdades tõmbame kere keppide ligi. Kere kallutus ette peaaegu horisontaalselt. 4. Kere kallutus jättes endiseks, suurendada liuglemist käte väljasirutamise ja keppide rõhumise teel joonistusel noolega näidatud suunas. 5. Lõputöö kätega — rebimine alla, taha. Liuglemine ja joonistusel näidatud liigutuse algus kas parema või vasaku jalaga.

Suusafamine.

Suuskade tarvitamisest, määrimisest, suusafamisviisidest.

Jatkame siin suusafamisoskust levitavate artiklite seeria avaldamist, kuna eelmised artiklid leidnud elavat tähelepanu. Seekord valgustab autor, k.-l. peastaabi spordipealik, puhtpraktilisi, suuskade eest hoolitsemise küsimusi.

*Kõrval pildil:
Huvitav moment suusaspor-
dist: hüpe ümber kepi.*

Olete endale muretsenud paari häid suuski, peate hoolt kandma, et nad lühikese aja jooksul ei muutuks kõlbmatuks. Suuskade eluiga harilikult lühendavad suusatajad ise. Nad käivad suuskadega hoolimatult ümber kui suusatamise ajal, nõnda ka enne ja peale suusatamist. Mitte alati ei ole süüdi suusavalmistaja, suusapuu ja terve rida teisi otsitavaid põhjusi, vaid süüdi on kas suusataja või see, kelle hoole alla on suusad usaldatud. On süüdi nende hooletus, suuremalt osalt võib olla ka suuskade hoolekande määruste mitte-teadmine.

Hea, teadlik suusataja hoolitseb oma suuskade eest samuti, nagu hea ja tubli ratsanik oma

hobuse eest. Olgugi suusad kõige paremast ja kuivemast puust, peab nendega ümberkäimisel täpselt kinni pidama hoolekande määrustest. Uued suusad vajavad suuremat hoolekannet kui vanad, tõrva ja määrdega läbiimibunud suusad.

Olete saanud paari uusi suuski, on teie esimeseks ülesandeks nad tublisti sisse tõrvata. Ehk küll uued suusad juba vabrikus on tõrvatud, on see sisseimbutatud tõrva hulk seevõrra väike, et juba esimesel sõidul suusad alt valgeks muutuvad ja rõskus ning vesi suusa talda tükkivad rikuma. Tõrvamise peäülesandeks on kaitsta suusapuud kõige suurema vaenlase, vee ja rõskuse, eest.

tused samasugused kui kaksiksammu juures, kuid kahe sammu asemel jalgadega tehakse kolm sammu.

5. Murdmaa samm (Holmenkollen) — see stiil võimaldab kehale puhkamist. Tarvitatakse peaausjalikult murdmaal, kus liikumine raskendatud. Liigutus seisab selles, et üle kahe, kolme jne. sammu etteliueldud jala tagasiliuglemisel tehakse kepitõuge sama poole käega.

Jooksustiile ja nende tarvitamise kindlat järjekorda suusatajale ette kirjutada ei saa. See ole-

neb iga suusataja individuaalsetest omadustest, mille tõttu iga suusataja peab ise otsima ja leidma tema iseloomule ning kehaomadustele sobiva stiili ja järjekorra. Sii juure lisatud joonistuste ja seletuste abil tahan algajaile abiks olla esimese sammu astumisel, kuna stiili tehnilise külje väljaarendamine ja poleerimine jääb iga suusataja enese hooleks.

Suusataja treeningust, suuskade hoolekandest, suusa sidemetest jne. järgmises „Kaitse Kodu!“ numbris. E. L.

*Moment suusasporidist:
„lendu tõusmine“ hüppekantsilt.*

Kaitseliidu suusasporidi propagandapäev 29. jaan.

29. jaanuaril on kaitseliidus päev, kus tahab tõuget anda suusasporidi levimisele.

Kaitseliitlased! Kas olete valmis selleks? Kas olete vahetanud mõtteid ja jõudnud otsusele, mis sel päeval teha? Kas olete oma tuttavatele ja naabritele selgitanud selle päeva tähtsust? See on päev, mil kaitseliit ütleb kõigile, et tema tahab kehastada eneses tugevust, tervist ja elujõudu.

Sel päeval propageerib kaitseliit tervise, jõu ja tahte allikat — suusasporti.

Tulge kõik välja värskesse, vabasse, talis- sisse loodusesse! Unustage oma igapäevased

askeldused ja mured paariks tunniks. Tulge puhkama ja oma tervist jalule seadma.

Suusamehed suuskadega! Kel sarnased puuduvad, tulgu ilma!

Tõmmake kaasa oma tuttavaid ja ka neid, kes seni ükskõikselt ja kõhklevalt on pealt vaadanud. Selgitage neile suusasporidi tähtsust ja tarvidust.

Ruttame kõik 29. jaanuaril karastavasse loodusesse vaimu ja keha karastama, sest seda võimaldab meile täiel määral tänavune lumerohke tali. E. L.

Kaksiksamm: Algus — kaks järjestikku liuglevat sammu ja korruga mõlema etteviidud keppiga ära tõugates. 2. Lõpp — tõuge lõpeb, liuglemine ja algab keppide etteviimine. Seda jooksummu võib alata kas parema või vasaku jalaga, samuti võib teha vahelduvalt mõlema jalaga.

Esimene liuglev samm parema jalaga. Ühtlasi jala liigutusega mõlemad kergelt kõverdatud käed ühes keppidega ette. Põlved kergelt kõverdatud. Kerge kere kallutus ette. 2. Teine samm vasaku jalaga. Keppide alumised otsad asetada lume pinnale eeloleva jala saapaninaga ühele joonele. 3. Kiire tagaoleva jala liigutusse ja keha töö algus (toetudes keppidele). 4. Jättes keppide lünga endiseks, käte kõverdamise teel tõmmata kere keppide ligi. Keharaskuse rõhuda keppidele laskudes ette ja alla, noolega näidatud suunas.

5. Liuglemise kiirust suurendame käte väljasirutamisega ja tugeva rõhumisega keppidele, noolega joonistusel näidatud suunas. 6. Lõputöö kätega — keppide alumised otsad eraldada lumepinnast kiire käerandmete liigutusega alla — taha. 7. Järgneb liuglemine, kere sirgeks ajamine ja uuesti joon. 1. näidatud tegevuse algus.

liuglemist. Libeduse määrdena võib tarvitada vaha, steariini ja parafiini. Vabrikud lasevad turule valmis määrdeid, s. o. segu vahast, kalarasvast jne.

Ka kodusel teel on võimalik valmistada libeduse määret. Seda valmistage järgmiselt:

1. Kui külma üle 20° — tarvitage puhast männitõrva.

2. Kui külma $7-20^{\circ}$ — sulatage kokku $\frac{3}{5}$ osa vaha, $\frac{1}{5}$ steariini, $\frac{1}{5}$ valaskalarasva või searasva, pisut tõrva.

3. Kui külma $0-7^{\circ}$ — sulatage kokku $\frac{3}{5}$ osa parafiini ja $\frac{2}{5}$ pruuni vaha.

Kokkusulatatud segud pannakse hanguma ja lõigatakse tükkideks (seepideks).

Libeduse määre hõõrutakse külmalt suusatallale ühetasaselt ja pärast soojendatakse üle, nii et see määre sulades suusatalda ühetasaselt kataks. Külma ilma määre kõrvetatakse sisse, s. o. soojendatakse seni, kuni määre ja tõrv segi keevad, ja siis lükatakse korgiga või sõrmega silledaks.

Sooja ilma juures tuleb määre hõõruda külmalt suusatallale, kergelt üle soojendada, lasta ära hanguda ja kergelt käega üle siluda.

Mida pikemat maad tuleb sõita, seda tugevamalt määrada.

Suusatamise kiirus oleneb suusatamise viisist (stiilist). Ühe stiili juures töötab rohkem alumine, teise juures ülemine kehaosa, mispärast tuleb suusatamisel tarvitada vahelduvat stiili, et võimaldada puhkust ühele kui teisele kehaosale. Stiili tarvitamine oleneb ka maastikust ja liikumisel tarvisminevast kiirusest.

Meil seni on tarvitatud järgmisi stiile:

1. Vahelduv tõuge — see on harilik libisev käigu samm (vaata joonistus ja seletus).

2. Korruga tõuge ühe jala aitamisega — see on kiirema liikumise esimene aste (vaata joonistus ja seletus).

3. Kaksiksamm — kiirem liikumise viis, peaaesjalikult käte abil (vaata joonistus ja seletus).

4. Kolmiksamm — tugevam jalgade töö, käte töö vähemas pingutuses aitab kaasa. Liigu-

mõjub ülihästi ja karastavalt, kuid mis kahjuks ainult suvel võimaldatud — oleks ujumine. Ujumine peaks leidma enam tähelepanu neis kohtades, kus ta teostatav. Nüüd mõni sõna talispordist. Alasid on mitu — suusatamine, uisutamine, kelgutamine j. t. Neist kõige mitmekülgsem on küll suusatamine. Liikudes suuskadel värskes õhus kistakse kaasa töösse kõik kehaosad, siseorganite töö kooskõlastub, veri küllastub hapnikuga. Suusasport arendab meis vastupidavust, kiirust ja osavust, annab meile sisemist vaimustust ja hoogu, ühe sõnaga — on parim paremaist meie tervisele ja vaimule. Kuid ka praktiliselt on tal suur tähtsus. Põhjamaa rahvad on seda

Kaitseliidu kehalise kasvatuse osakonna põhilause järele § 6 on öeldud, et mainitud osakonna liikmeteks võivad olla kaitseliitlased ja kodukaitse ühingu liikmed. Selle järele on meile juriidiliselt tegutsemine võimaldatud. Kahjuks on seda õigust väga vähe kasutatud. Kodukaitse liikmed peaksid suuremal arvul astuma spordiklubide liikmeiks, siis oleks vast võimalik naisosakondade asutamine spordiklubide juure. Tegevus spordiklubi põhikirja järgi on kaunis mitmekesine.

Siiski pean tarvilikuks kindla tegevuskava väljatöötamist kogu aastaks, et võimaldada korrapäraselt tegutsemist. Tegevus peab olema küllalt energiline. Esijoones spordi tähtsust selgi-

Ilus talvepilt: näitajate toimkond märklaudade juures varjendis Helme malevkonna laskevõistlusel 19. nov. l. a. (X) Instruktor reserv-lipnik Sonk.

eduga ära kasutanud. Ka meil katab lumevaip maad suurema osa aastast. Peab levitama suuskade tarvitamist laiematele hulkadele. Suureks hõlbustuseks oleks suuskade tarvitamine näiteks kodukaitse sanitaarosadele.

Ei saa jätta nimetamata ka sportlike mängude arendavat mõju. Mängud on suureks abiks iseloomu kujundamisel. Nad aitavad luua inimtüübi, kelle omadusteks oleksid: õiglane ja aus meel, sõbralik-rõõmus meeleolu, paindumus ja kiirus mõtlemises, kiire otsustamisvõime, julgus ja kohusetruudus. Need on omadused, milliseid tahaksin näha igas eestlases, kogu Eesti rahvas.

Et tõsta rahva tasapinda, peame kaasa tõmbama iga üksikut inimolevust, tõstma huvi iga üksiku enesearendamiseks. Siis vast võime loota, et meie rahvas tulevikus muutub terveks, kõlblikuks ja elujõuliseks rahvaks.

Kodukaitsele tuleks tervislikkudel kui ka kasvatuslikkudel põhimõtetel pühendada palju tähelepanu spordi levitamisele ja harrastamisele.

Iga kodukaitse üksuse juure oleks soovitatav asutada spordiringe või spordiklubisid, nii nagu see meeskaitseliitlaste juures läbi viidud.

tavate referaatide ja kursuste korraldamine. Vastavate ruumide soetamine on hädatarvilik. Spordiabinõude muretsemine on hõlpsam hulgaliselt, näit. võiks suuskade tellimist korraldada ühiselt, mis tuleb odavam. Ei tohiks olla takistatud kodukaitse liikmetel igal aastal korraldatavatest kaitseliidu-päeva võistlustest osavõtmise. Muidugi vastavalt naiste võimistele. Nii võiksid võistelda naised kergejõustikus, laskmises, suusatamises, sportlike mängudes jne. Ning võistluste tagajärjed tuleksid samuti arvestada kui kaitseliitlastelgi.

Tuleviku tegevuskavas oleksid siis tarvilikud:

Spordiklubide liikmeteks astumine ja naisosakondade moodustamine, tegevuskavade kokkuseadmine, spordi tähtsust selgitavate referaatide ja kursuste korraldamine, vastavate ruumide soetamine ja spordiabinõude muretsemine, võimaluste nõudmine, et kodukaitse liikmetel oleks võimaldatud kaitseliidu-päeva võistlustest osavõtmise. (Naisalad kavasisse võtta).

Linda Kütt.

Narva kodukaitse.

Eesti naine ja sport.

Sport — see on käesoleva ajajärgu iseloomustavam nähtus. Sportlane — see on käesolevat sajandit iseloomustav tüüp. Sport on tõusnud individuaalselt ja ühiskondlikult tähtsaks avalduseks, millest ei pääse mööda keegi. Kuidas peab Eesti naine suhtuma spordile — vastutustundeline, kodutundeline naine? — Seda küsimust käsitas Eesti naiskodukaitse kongressil huvitavalt Narva kodukaitse [esindaja pr. Linda Kütt oma referaadis, mille avaldame siin.

Ikka enam poolehoidu leiab ühiskonnas sportlik tegevus nii noorte kui ka vanade seas kehaliste harjutuste, sportlike mängude ja mitmekesiste spordiharude harrastamise näol. On tarvidus selle järele. See on instinktiivne tunne, mis sunnib inimest otsima eneseväljendust, mis oleks ühtlasi meelelahutuseks ja rõõmsa, karastatud tunde loojaks. Teaduslikult on kindlaks tehtud, et sportlik tegevus arendab inimest nii kehaliselt kui vaimliseltki ja et tal on suur tähtsus isiku intellekti ja iseloomu kujundamisel. Et saada selget pilti sellest mõjust, lubage mul teha lühike ülevaade spordi kui ka kehaliste harjutuste arendavast mõjust üldse.

Millised oleksid sihid, millele rajatud kehaline kasvatus?

Kõigepealt muidugi — tervise kindlustamine. Üldine tervislik seisukord põhjeneb sellel, kui võrra meie sisemised elundid vastavad oma otstarvetele. Neist tähtsamad on süda ja kops. Arendades nende tegevust ja kõigi teiste elundite korrapärasust tööd, paneme aluse tervislikule seisukorrale. Suure tähtsusega on ka otstarbekohane elamisviis ja hügieeniliste nõuete täitmine. — Keha jõudu ja vastupidavust on kahtlemata tarvis arendada, sealjuures rõhutades mitte üksikute lihaskrappide väljaarendamist, vaid lihaste kontaktset tööd ja harmoonilist arenemist, millel on tähtis osa igapäevaseis elutoiminguis.

Osavusel on samuti suur tähtsus. Peame suutma oma keha jõudu ja võimisi osavalt kasutada. Põhimõte — vähema energia kulutamisega suuta rohkem teha — see on põhimõte, mis läbi lõõnud viimasel ajal üldiselt ning seda võimaldab osavus, mis ei ole mitte sünnipärane and, mis vajab väljaarendamist. Koos sellega muidugi ka kiirus. Osavusest on ka õige aistingute tarvitamine. Ka keha paindumus on osavuse saavutuse juures tarvilik.

Esteetiliste tunnete kasvatamist võimaldab samuti kehaline arenemine, nimelt arendades ilusat keha, ilusat kehahoidu ja ilusaid liigutusi ühenduses keha rütmiga, mis omakorda arendab taktitunnet ja intellekti.

Üks põhjapanevaist tunnetest, mille arendamisele erilist rõhku tuleks panna, on tahte kasvatamine. Kui meil tahtejõud nõrk, siis ei suuda me teostada midagi oma kavatsustest — sellest on olnud kas saavutame sihid või mitte.

Kui puudub tahtejõud oma kehaliseks arenguks, siis pole loota mingisuguseid saavutusi. Püüdmine mingisuguste sihtide poole nõuab veel üht omadust ja see oleks järjekindlus tegevuses ja püsivus töös. Ning kui meie järjekindlalt ja püsivalt oma tahtet teostame, sellega arendame oma tahtejõudu.

Julgus ning kiire otsustamisvõime ei ole omadused, mida vajavad vaid mehed viibides sõjaväljal, need ei tohiks puududa ühelgi naisel. Sellega hoitaks ära mõnedki õnnetused ka igapäevases elus. Eriti tähtsad on julgus ja otsustamisvõime naistele, kes valmistavad end kodukaitseks, sest ilma nende omadusteta võivad nai-

sed muutuda vaid takistuseks sarnases tegevuses, kus nende abi kõige enam tarvis. Peame harjutama end üle saama takistustest ja hädaohutusest, ainult selle läbi saavutame meekekindlust ja julgust.

Kehalised harjutused mõjuvad ka kõlbluse ja rahvustunde tõstmiseks, seltskondlikkuse, sõprustunde ja isamaalise tunde arenemiseks.

Ei peatu enam pikemalt nende loetusel, nimetasin tähtsamaid, mida loen tarvilikuks Eesti naise isiku väljaarenemisel. Eesti naine, kes tahab olla kasulik oma väikesele kodumaale, peab olema terve, tahtejõuline ja teadlik oma tegevuses.

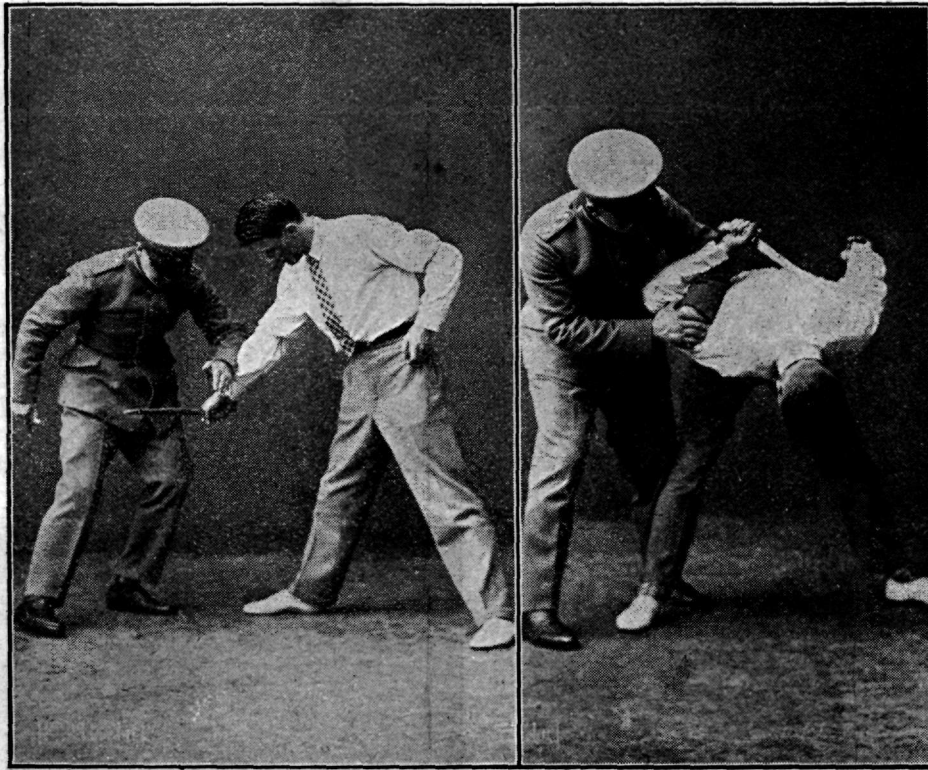
Mis suudame meie ära teha oma kehalises arenemises ja millised oleksid spordiharud, mis hõlbustaksid neid ülalnimetatud sihte saavutada?

Põhialuseks sportlike ja võimlemisharjutuste valikul on inimese kehaehitus. Eriti tähtis on naise keha arendamisel silmas pidada tema iseäralist kehaehitust. Ei või naissportlane oma sihiks seada meessportlaste saavutusi, sest naine ei või pühendada end kauakestvale ja regulaarsele treeningule juba füsioloogilistel põhjustel. Et naine ja mees ühiskonnas on üheõiguslikud, siis on ka loomulikuks nähtuseks, et naise õlgadele langevad ka mehe kohustused, mis temalt nõuavad mitmekülgset arenemist nii vaimliselt kui ka füüsiliselt. Selleks kõige soodsamaid võimalusi pakub aga teadlikult korraldatud harjutuskava, milles ei ole liialdusi ega naise keha füsioloogiliste iseärduste ignoreerimist.

Võimlemise harjutustest pean kõige kohasemaks rütmilist võimlemist. Rütmiline võimlemine võimaldab intensiivset tööd kogu kehale — kuid ta haarab ka meie tundeid, võimaldab meil isiklikku väljendamist, loob meis elamusi. Rütmi mõjub ülendavalt ja värskendavalt meie kehale ja vaimule. Suuremat poolehoidu peaksid leidma ka harjutused kergejõustiku aladel, eriti noortelt, kelle keha alles väljaarenemisel. Neile oleksid soovitatavad jooksuharjutused, lühikese maa jooksud, hüpped ja heited. Jooksuharjutused mõjuvad ilusa ja terve keha arenemisele väga palju kaasa, samuti hüpped, nad arendavad osavust ja julgust, heited võimaldavad keha jõudu õieti tarvitada mõtteid kontsentseerida ja teravitada tähelepanu. Siia kuuluks ka märgitabamine, harjutused ja laskesport. Spordiala, mis

Kõige lihtsamgi

arvestus toob lõppotsuse, et „**Kaitse Kodu's!**“ kuulufamine on kasulikum kui üheski teises ajakirjas. Sest ta läheb rahva sekka ja loetakse teda suuremas eksemplaridearvus, kui ühtki teist Eesti ajakirja. Pealegi on ta lugejaks ostuvõimelised kodanikud.

Alt üles löödud noalöögi pareerimine.

Loeteldud organisatsioonide liikmete väljaõpetamisel tuleb sellega ka arvestada, s. o. õppekavadesse viia sisse niisuguseid alasid, mis kõige kiiremalt arendaksid igale võitlejale tarvisminevaid vaimlisi ja kehalisi omadusi.

Seniste katsete tagajärjed näitavad, et need alad, kus harjutajad on kokku puutumises elava jõuga, rind-rinna vastu oma kaasharjutajaga, iseäranis arendavad võitlustahet, külma verd, kiirust, jõudu ja tervet rida teisi hinnalisi võitlejale tarvisminevaid omadusi.

Seesuguste alade hulka kuuluvad: endakaitse (Jiu-Jitsu), poksi, vehklemine, maadlus. Meil seni on harrastamist leidnud suuremal või väiksemal määral pea-aga kõik loeteldud alad.

Aja kokkuhoiu mõttes ei ole võimalik mitte alati asuda kõikide alade harrastamisele. Tuleb nende alade tarvilikumad ja kasulikumad elemendid koondada ühte. Siin tahes või tahtmata pöörduvad pilgud endakaitse või Jiu-Jitsu poole.

Jiu-Jitsu sisaldab eneses poksi, maadluse ja vehklemise elemente. Peale selle veel peab tema harrastaja tundma inim-

keha nõrku ja tundelikke osi ja kohti. Just Jiu-Jitsu abil on võimalik kõige kiiremalt igas inimeses arendada võitluses tarvisminevaid omadusi ja õpetada teda tegutsema kriitilistel silmapilkudel julgelt ja otstarbekohaselt. Ja neid kriitilisi silmapilke on meie elus palju. Iga päev leiame ajalehist õnnetuste ja kuritööde all rea teateid, et siin ja seal on pandud toime röövimine, tapmine ja rida kallal-letunge küll tervetele perekondadele, ühistegelestele asutustele, küll üksikutele isikutele. Ja suuremalt osalt on need kallal-letungi ohvrid end ülal pidanud sel kriitilisel silmapilgul nagu lambatallekesed. Nad ei ole julgenud piuksatadagi. Kiirelt, omaette nohisedes, värisedes kui haavaleht, koorivad nad end riidest lahti, laovad oma riided röövlile käe peale, pistavad oma rahapunga talle tasku ja on üpris rõõmsad ning õnnelikud, et nad veel eluga pääsesid. On rida juhte, kus üks või kaks kurjategijat panga kõik rahal-ae kad on tühjendanud mõnekümnepealise pangateenijate pere silmade all, kes aga ootamatusest ja hirmust paraliseerituna sõrmegi ei suutnud liigutada. Kõik sarnased elamused oleksid suuremalt jaolt ära jäänud, kui inimesed oleksid sel-

Endakaitse.

(Jiu-Jitsu.)

Täielik ümberpiiramine ei ole ettekäändeks, et maha pannud relva ja alla anda.
Kui laskemoon otsas, peab võitlusse astuma tääkidega ja iga kättesaadava riistaga ja abinõuga.

(Jalaväe määrustik I osa § 100).

On palju räägitud ja kirjutatud relvade tehnika arenemisest ja selle imedest, kuid tõsiasi on ja jääb, et lahingu viimse akti otsustavad mitte masinad, vaid inimesed, kellede käes need relvad peavad oma ülesandeid täitma.

Võitluses tuleb ette olukordi, kus relv ei tööta, puudub laskemoon. Käsitsi võitlus siin oli, on ja saab võitluse ja võidu otsustajaks.

Võidu saavutamisel on vähe sellest, et võitleja surub maha vastase tule, temas peab jatkuma peale selle veel julgust ja tahet vastasele kallale tungida võitluseks rind rinna vastu.

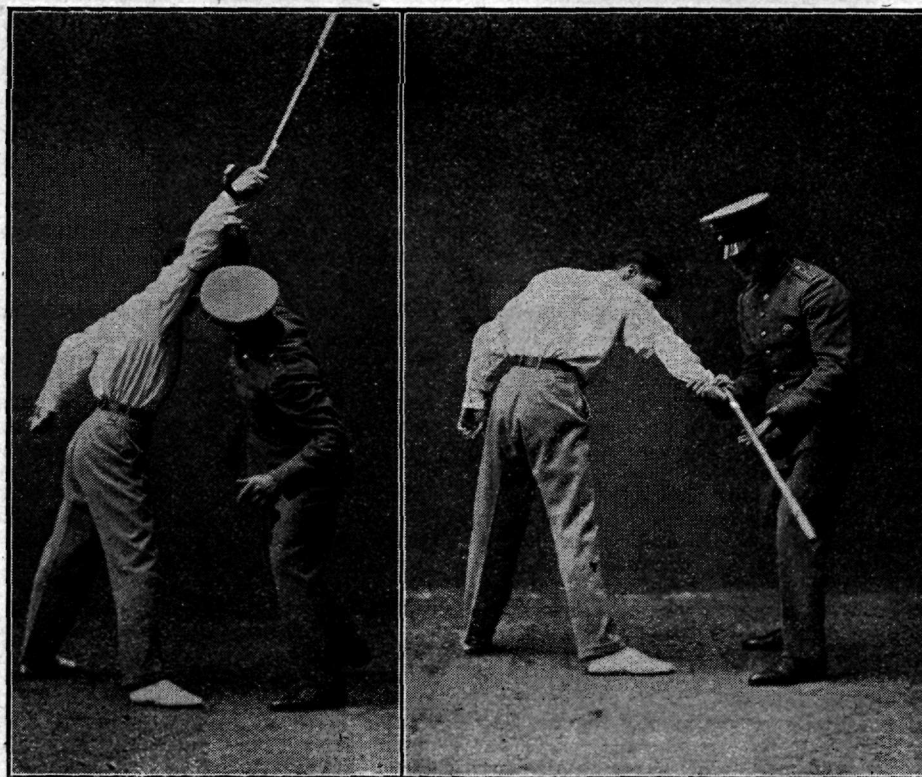
Võitlejas peab olema kindel teadmised

ja tundmine, et ta rind rinna vastu võideldes on vaenlasest üle.

See üleoleku tunne on selles võitlejas, kes paremini ja osavamini käsitab oma relva, kelles rohkem tahet, julgust ja külma verd, kes kehaliselt tugevam, painduvam, nobedam, kellel vilunud silm vastase nõrkade kehaosade ülesleidmisel lõplöögi andmiseks. Sarnane võitleja tuleb ka võitluse lõppaktis võitjaks.

Riigi ja ühiskonna julgeoleku ja kaitsega seotud organisatsioonides on väga tähtis iga üksiku indiviiduumi väljaarendamine just välja minnes ka kõige halvemast olukorrast.

Kui iga indiviiduum on ette valmistatud vastavalt kõige halvemale ja kriitilisemale olukorrale, siis on 99% selle poolt, et heas olukorras tuleb ta tingimata võitjaks.

Kaitse kepillöögi vastu. *Tempo 1:* Vastane lööb parema käega; astudes välja vasakule, pareerida painutatud parema käe serva või külnarvarrega. *Tempo 2:* Haarata vastasel pareeriva käega randmest kinni. *Tempo 3:* Järsu liigutusega rebida (ringitaoliselt) vastasel käsi üleval alla. *Tempo 4:* Vaba käega kepp vastasel käest rebida ja lüüa vastu.

Kaitseliidu vanematekogu koos.

24. jaanuaril s. a. astus kaitseliidu vanematekogu kokku seisukoha võtmiseks õige mitmes tähtsas kaitseliidu ellu puutuvast küsimuses.

1926. aasta aruanne, mis juba varem vastu oli võetud kaitseliidu keskjuhatuselt ning avaldatud möödunud suvel „Kaitse Kodu!“ nr. 12-as, leidis vanematekogu poolt lõpulist kinnituse.

Põnevamaks päevakorra punktiks kujunes küsimus, kuidas tulevikus hankida kaitseliidu organisatsioonile vajalisi summast, kui jõuavad lõpukorrale 1924. ja 1925. aastal sissetulekute pealt võetud kaitseliidu maksuga saadud rahalised ressursid, milledega loodetakse läbi saada selle aasta lõpuni. Kaitseliit vajab igal aastal keskmiselt 600—700 tuhat krooni. Küsimust igakülgsest kaludest, jõuab vanematekogu lõpuks üksmeelsele otsusele, et kodanikule kõige vähem koormavaks oleks lisamaksu (3—4%) pealepanemine sarnastele mitte esimese järgu tähtsusega ainetele, nagu seda on viin ja kõrgemat sorti tubak.

Kaitseliidu poolt annetatavate märkide „Kotkarist“, „Hoolsus“ (Tublidus) ja „Laskemärkide“ statuudid kinnitati esitatud kujul põhimõtteliselt ühel häälel ja kavatakse neid maksmaksa panna 24. veebr. s. a.

Kaitseliidu staabi poolt Soome kaitseliidu seaduse eeskujul kokkuseatud Eesti kaitseliidu seaduse projekti ei võetud sisulisele arutusele, kuna üldiselt leiti, et kaitseliit, kui seltskondline organisatsioon, väga hästi vabariigi valitsuse poolt kinnitatud põhikirja alusel edasi võib töötada. Sootuks ise küsimus on põhikirjas elu nõuetele vastavate paranduste ettevõtmine, kuid ka nendega ei soovitatud rutata,

vaid veel koguda andmeid ja kogemusi nende lõpulist kuju fikseerimiseks.

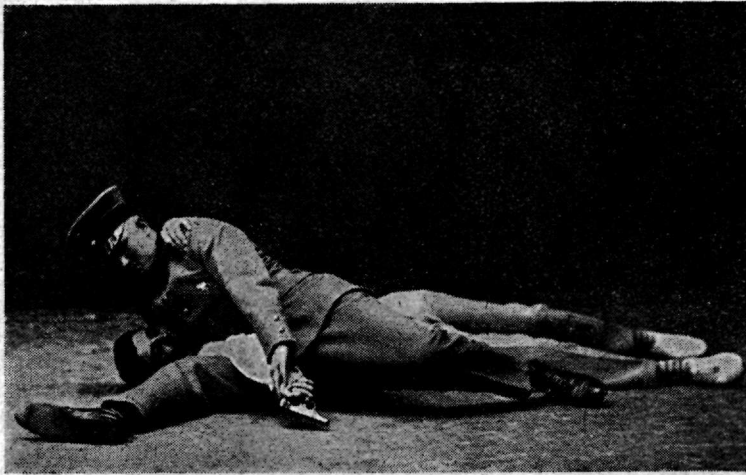
Ühe maleva poolt avaldatud palve talle õpperuumide soetamise kulude katteks lubada avada kinnistkaitseliidu kodu klubi näol alkoholi-einelauga, jäi rahuldumata, kuna kaitseliidu keskorganid kindlasti püüvad oma endisel põhimõttel, et kaitseliidu kodudes alkoholi müüki, kuigi kinnises ringkonnas, olla ei tohi.

Igale malevale lubati ta vajalisemate nõuete rahuldamiseks aasta jooksul korraldada üht loteriid kuni 30.000 krooni suurusega, tingimustel, et pileteid levitaks ainult korraldava maleva piirides. Erilisel seisukohal ses suhtes asuvad Tallinna-Harju, Tartu-Tartumaa, Pärnu-Pärnumaa ning Viru-Narva malevad, kes loteriide korraldamisel isekeskis kokku peavad leppima. Loteriide üldine korraldus ja seatud tingimuste järele valvamine jäeti kaitseliidu keskjuhatuselt hooleks, kellele loteriid korraldada soovivad malevad peavad esitama oma müügi jõuga kooskõlastatud kavad.

Lõpuks otsustati veel üksmeelselt esineda lisaelarvega vabariigi valitsusele Petseris ehitusel oleva kaitseliidu kodu ehituse lõpuleviimiseks, sest Petseri vajab tungivalt ja kiire korras seda hoonet oma kultuurilise elu arendamiseks. Selles hoones võiksid peale teatri aset leida veel Petseri maleva ja kaitseväge ringkonna staabid, ohvitseride ja all-ohvitseride-üleajateenijate kasiinod ning mõned puhtad ja mugavad võõrastetoad sissesõitjatele ametnikkudele ja ohvitseridele, mille järele võõrastemaja puudumisel praegusel momendil Petseris tundub äärmiselt vajadus.

Paldiski noormalevlased õppusel. Rividriil; jagu joonel. „Joondu!“

Revolvriga kallaletungija tehakse kahjutuks.

lele vastavalt ette valmistatud, s. o. nende otsustamisvõime ja reageerimine igasuguste ootamatuste peale oleksid välja treneeritud, samuti nad oleksid kehaliselt vastavalt ette valmistatud. Kõike seda võimaldab mitmekülgne keha ja vaimu arendav Jiu-Jitsu.

Jiu-Jitsu on Eestis harrastamist leidnud suuremal määral politseis, vähemal — kaitseväes.

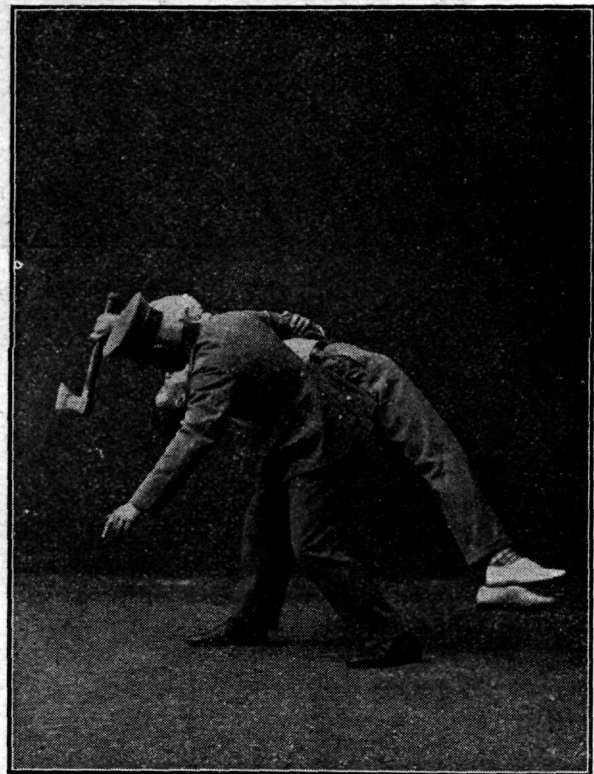
Kaitsehiidule on see ala täiesti tundmatu, kuid iga kaitsehiitlane, iga pealik peaks ilmtingimata teadma ja tundma seda ala. Tuleb end ette valmistada võitluseks rind rinna vastu, sest mitte alati ei ole ju relv teiega ja ega õnnetus ja hädaoht tule hüüdes.

Jiu-Jitsu levimise takistuseks meie laiematesse ringkondadesse tuleb lugeda vastavate eestikeelsete käsiraamatute, samuti ka tarviliku arvu õpetajate puudust.

Esimene põhjus on osalt kõrvaldatud politseiabikomissari Heinrich Tanni eestikeelse Jiu-Jitsu käsiraamatu ilmumisega.

See 47-leheküljeline, rikkalikult piltidega varustatud, heal paberil raamat võimaldab igal saada selge pildi Jiu-Jitsust, samuti raamatus leiduvate seletuste abil kätte õppida tervelt 47 huvitavat võtet.

Selle kasuliku raamatu ilmumist tuleb soojalt tervitada ja seda soovitada igale kodanikule, sest demokraatlikus riigis moodustab riigi jõu ja tugevuse kogu rahvas, kes esimesel märguandel peab

Kaitse kirvelöögi vastu. Vastane on haaranud kahe või ühe käega kirve löögiks. Et hoiduda löögi eest, hüppata kiiresti löögivalmis käe all vastasele külje juure, haarata käega eest ümber kere, panna jalg taha ja paisata vastane üle oma puusa seliti.

olema võitlusvalmis, kui riiki ja olemasolu ähvardab hädaoht.

E. L.

Kaks kodumaaarmastajat kirjanikku.

J. Mändmets ja A. H. Tammsaare.

Mööduva kuu keskel pühitses oma 25-aastast ajakirjaniku juubelit kaitseliidu perele nii väga tuntud kirjanik-ajakirjanik Jakob Mändmets.

Kuu lõpul, 30. jaanuaril, saab 50-aastaseks meie produktiivsem ja tunnustatum romaanikirjanik Anton Hansen-Tammsaare, kelle teoseid tunneb iga kirjandushuviline kodanik.

*

Ei ole hea kirjutada kirjanikkudest ja üldse tegelastest hinnanguid nende sünni- ja juubelpäevade puhul. On üldine viga, et siis kiputakse ülehindama, kuna tuntakse end siis kohustatuna ütleva ainult head ja ilusat. Nii pooleti tervituseks pühitsejale, pooleti mälestuspäeva kingituseks. Mõlemate juubilaride kohta aga võib küll õigusega öelda, et nad on meie kandvamaid kujusid kultuuri ja vaimlise võitluse väljal. Nende mõlemate nimed jäävad Eesti kirjanduslukkku, on sinna juba kantud ajajärgu tähtsamate sekka.

Esiteks Jakob Mändmetsast. Kaitseliidul on temaga olnud sagedaid kokkupuutumisi, on ta ju nii tihti lahkelt lubanud oma väärtuslikku kaastööd meiega ajakirjale, peale selle aga võtnud osa ka tegelikult kaitseliidu tööst — energiliselt ja ennatsalgavalt. Juba endise „Omakaitse“ ja esi-

mese kaitseliidu ridadesse kuulus ta, täites isamaa-armastusliku eestlasena oma kohut kodu ja riigi vastu. Praegusele kaitseliidule on ta aga suuresti abiks olnud veel propaganda alal, sõites sagedasti kaitseliidu ülesandel maale kohtadele kõnelema — levitama koduarmastust ja kaitseliidu mõtet. Mändmetsa kuulajaid ja lugejaid on alati kaasa haaranud ta enese südamlikkus, otsekoheest koduarmastusest läbiimbenud südamlikkus, millele ei saa vastu seista.

Kasvanud Saaremaal oma isakodu ilusas ümbruses, on ta ikka jätnud hinge helisema kodumaa-armastuse, armastuse kogu Eesti vastu. Haruldase armastusega on ta tähele pannud ümbrust, mõistnud kõiki selle avaldusi — see on armastus kodumaa vastu, mis Mändmetsa töödele annab nii palju soojust ja külgetõmbavust, nii et ta on praegugi rahva loetavam ja hinnatavam kirjanik.

Mändmets on alati jäänud võõraks neile võõrastele ja pealiskaudsetele moetendentsidele, mis paljudegi meie kirjanikkude teostes lubab mõnitada isamaad, rahvust, riiki. Mändmets seda ei suuda, ei tahagi, sest ta kõneleb otsekoheest hingest — seepärast ka hingesse.

Mändmets õppis Kärla kihelkonna koolis ja Kaarma seminaris. Oli kooliõpetajaks esmalt

Läti uus kodanline valitsus.

Lõunanaaber ja liitlane Läti on viimaks ometi üle saanud oma valitsuskriisist. Läänud nädalal esines Läti seimi keskrühma liider Juraševski seimile uue, kodanlise valitsusega, kus ta ise peaministriks ja ühtlasi rahaministri kohustetäitjaks. Esiolgu oli veel leidmata välisminister, kuid vahepeal arenenud seisukord lubab selleks ennustada senist Läti saadikut Leedus, A. Balodist. Sõjaministriks uues valitsuses on kindral Kalniņš.

Senise sotsialistliku valitsuse asemele astuvalt kodanliselt valitsuselt loodavad liitriigi kodanlised ja riikliselt mõtlevad ringkonnad Läti senise kõikuva välispoliitika kindlamaks muutumist ja vahekorra paranemist naabritega, eriti Eestiga. Ka kardetavale flirdile Kremliga arvatakse lõpp olevat tulnud. Peale selle loodetakse uuel valitsuselt ka sisemise riikliku julgeoleku tugevdamist.

Läti uus valitsusejuht Jurashevski.

Kaitseliidu instruktoreite kursused

3. kuni 7. jaanuarini s. a.

On vana tõde, et iga töömees peab tundma oma ametala ja tööpõldu. Põlluharija peab tundma maapinda ja selle harimist, vaimuharija laste ja kasvanute iseloomu, riigikaitse ja relvade käsitamist, sõdimiskunsti ja oskust seda teistele edasi anda — see on tõde, mille kohta kellelgi pole kahtlust, mille vastu ka keegi ei vaidle.

Teadus ja kõik oskused vaid arenevad. Üksik indiviiduum ei jõua ka oma ametalal kõiki neid jälgida. Ta peab tarvitama teiste abi, kui ta ei soovi ajast ja arust maha jääda. Selleks abiks on raamatud, loengud, mõttevahetused. Paremaks abiks on aga sellekohase eesmärgiga korraldatud kursused. Nende tähtsust ja tarvidust on tuntud kaitseväes, kaitseliidus ja peaaegu igas ühiskondlikus tegevuses.

Jaanuarikuus kaitseliidu peastaabi poolt korraldatud instruktoreite täienduskursused olid üheks lüüks kaitseliidu elus, kus üle vabariigi kokkutõlnud instruktoreid meie kaitseväge õppeasutuste ülema lahkel vastutulekul kaitseväge ühendatud õppeasutuste ruumides peastaabi juhtivate jõududega kokku puutusid, nende ja väljaspoolt kutsutud õppejõudude abil praktiliselt oma oskusi täiendasid.

Kursuste õppekava oli nõnda kokku seatud, et siin oli pühendatud puhtteoreetilistele ainetele miinimum aega, domineeris igal õppealal praktiline osa.

Kursustel käsitatavad ained võib jaotada kolme suuremasse liiki: kehaline kasvatus, praktiline taktika ja õppuste organiseerimine.

Tähtsam ala kogu õppekavas oli kehaline kasvatus, sest sel alal puuduvad meil vähemates linnades, alevites ja maal küllades asjatundlikud tegelased. Kaitseliidu instruktor peab siin olema teerajaja ja juhatusandja. Selleks peab ta olema kursis spordieluga, andma eeskujulist suusatamist; tal tuleb korraldada võistlusi, toimida neil vahekohtunikuna, tunda spordiväljade ehitamist, korraldada ja juhtida spordimänge, anda esimest abi õnnetutel juhtudel ja olla nõuandjaks sportimises.

Kursuste lühikese vältuse peale vaatamata tehti spordi alal tükk tööd ja täiendati seda, mis veel oli puudulik.

Taktika alal on tarvilik instruktoritel uurida ja süveneda jalaväge eeskirja II osasse. Sel alal võeti läbi taktikaliste ülesannete lahendamise teel kaardil luurpatrulli, kompanii kaitse ja pealetungi lahingtegevus. Pärast seda, kui ülesande lahendamisel kaardil oli omandatud kogemusi, anti kursustele samal alal taktikaline ülesanne

iseseseivaks lahendamiseks klassis, millele pärast töö läbivaatamist järgnes diskussioon. Nende taktikaliste ülesannete lahendamiseks, mille kõrval käis jalaväge eeskirja II osa uurimine, süveneti sellesse tähtsal määral ja tõsteti instruktoreite taktikalisi oskusi.

Uudisena oli õppekavasse võetud õppuste organiseerimine kaitseliidus, mis valusaim küsimus. Peastaabi õppeosakonna pealikute poolt oli töötatud välja ja seatud üles rida põhimõtteid, mis kursustel ette kanti. Oli veel antud instruktoreitele teeme referaadina ettekandmiseks, mis puudutasid õppealal elulisemaid küsimusi. Mõttevahetused, mis neile referaatidele järgnesid, olid elavamaid. Neil referaatidel ja loengutel instruktorid tutvusid peastaabi kavatsustega, teiselt poolt pealikud instruktoreite kavade ja soovidega. Sarnase sisuga loenguid ja referaate on soovitatav korrata ka edaspidi kursustel ja teistel juhtudel, kui pealikud ja instruktorid kohtavad.

Uudisena oli veel kinoasjandus — kinoaparaadi tundmaõppimine ja sellega töötamine. Teatavasti on mitte ainult kaitseliidus, vaid ka koolides ning muus organisatsioonides suurem arv „Cosmograph“-kinoaparaate, mis enamuses seisavad kasutamata selle tõttu, et puudub oskus nendega töötamiseks. Suurem kunst see ei olegi. Kino on aga hea õppe- ja propaganda- ning meelelahutusabinõu, iseäranis maal.

Viimased kaks päeva kursuste ajast olid pühendatud vintpüssi hoolekandele, väiksemate paranduste tegemisele ning proovilaskmisele, milles instruktorid peavad kodus olema.

Tööd kursustel tehti suure õhinaga ja suure armastusega kaitseliidu asja vastu nii kursuste korraldajate kui kursustele poolt. Kasutati silmapilku, et lühikese aja peale vaatamata end selles täiendada, milles tunti puudus olevat.

Kui kõneleda kursuste kasust, siis ei tohi unustada märkida seda tähtsust, mis on mitmest Eestimaa nurgast kokku kogunenud instruktoreite ühiselamisel ja sellest tingitud mõtetevahetusel. Peale selle, mis õpitakse praktilistel töödel, loengutel, õpitakse veel suur hulk oma kaaslaselt-kursustelastelt, kes teisest ümbrusest, kel on teatud üleelamised, ideed ja töötingimused, mis teistel puuduvad. Nii siis tekib olukord, kus mitte ainult lektor ei osutu õpetajaks, vaid samuti iga kursustlane on õpetajaks ja nõuandjaks.

Sarnastest kursustest on kahekordne kasu ja on soovitatav, et neid tulevikus korraldatakse.

Pealikutõ õppus Suure-Kõpu malevonnas.

29. nov. l. a. oli korraldatud S. Kõpu malevonnas allpealikuile õppus, milline leidis aset S. Kõpu Ühispiimatalituse ruumides ja ümbruses. Õppusest võttis osa pealikuid ja malevlasi, kokku üle 40.

Õppus, mis erines seni peetuist oma meeto-dilt, leidis kuulajaskonnalt elavat poolehoidu ja kiiduavaldusi. Nimelt peeti maleva instruktori poolt loeng taktikast, mille sisuks oli luure, pealetung ja kaitsetegevus. Nimetatud loengu tarvis oli maleva staap valmistanud suurel arvul igasuguseid selgitavaid jooniseid, pilte ja skeeme, nii et ettekanne ei pakkunud tööd mitte ainult kuulajate kõrvadele, vaid ka silmadele. Loengu lõppedes toonitasid malevlased, et neil nüüd täiesti selge pilt olevat, kuidas sõdida. Lühikese vaheaja järele oli samasugune loeng laskeasjanduses. Pärast lõunat mindi välja maastikule, kus ettekantud ainet praktiseeriti.

Lõunaks kostitasid malevlasi maitseva lõunaga kodukaitse ühingu liikmed. Kodukaitse auks peab ütlemata, et nad vaatamata värskele organiseerumisele on seni avaldanud energilist tegevust. On abiks oldud toitude valmistamisel malevonnas taktikalistel õppustel ja teistel vähematel õppustel. On kavatsus korraldada oma liikmetele sanitaarikursust. Kodukaitse liikmetest on mitmed akadeemilise haridusega isikud, kellele võimeid kasutatakse kaaskodanike silmaringi laiendamiseks loengute pidamise näol.

M uljääb üle soovida jõudu ja edu S.-Kõpu kodukaitse ühingu.

E. K.

INGLIS MAGASIN

H. GUTKIN

Eesfi, Tallinn, Viru tän. nr. 4,

kõneleht 9-45.

Inglise kalev, plüüs, villane, siidi-, voodri-, suve- ja pesuriie suures väljavalikus.

Müük

suurel ja väiksel arvul.

Male.

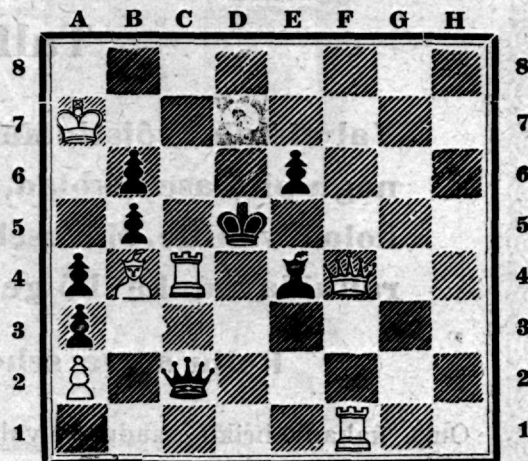
Toimetaja A. Burmeister.

Ülesanne nr. 48.

Kokku seadnud Ilmar Raud (Viljandis).

„Kaitse Kodul“ originaal.

Mustad.

Valged.

Valged: K a7, L f4, V c4 ja f1, O b4, E a2.

Mustad: K d5, L c2, O e4, E a3, a4, b5, b6 ja e6.

Valged algavad ja annavad matt kahe sammuga.

Lahendusi palutakse saata järgmisel aadressil: Tallinn, Narva mnt. 26, krt. 6, A. Burmeister.

P. Karp'i ülesande nr. 45 lahendus.

1. V h7-c7, L b6:c7,
2. O d8:c7 annab matt.

1. (V h7-c7), ükskõik,
2. V c7-c5 annab matt.

Õiged lahendused saatsid: B. Kärner, V. Mi-kenas ja stud. tehn. V. Teppaks (Tallinnast), Johann Kalmus (Vändrast), Martin Villemson (Pärnust), E. Lagsdin (Riist).

Kaitseliitlased,

teie ehk ei teaagi, et kõige kohasem on kuulutada teile tarvisminevad kuulutused — näiteks mundri-, õppepüs-side j. n. e. müümise j. n. e. kuulutused «Kaitse Kodul!»

J. Mändmets.

Saaremaal, siis Kose Alaveres. 25 aasta eest astus ta A. Perdi „Uue Aja“ toimetuse liikmeks, töötas lühikest aega „Tallinna Teataja“ ja „Maaliidu“ juures ning on praegu „Päevalehe“ kodumaa osakonna toimetaja.

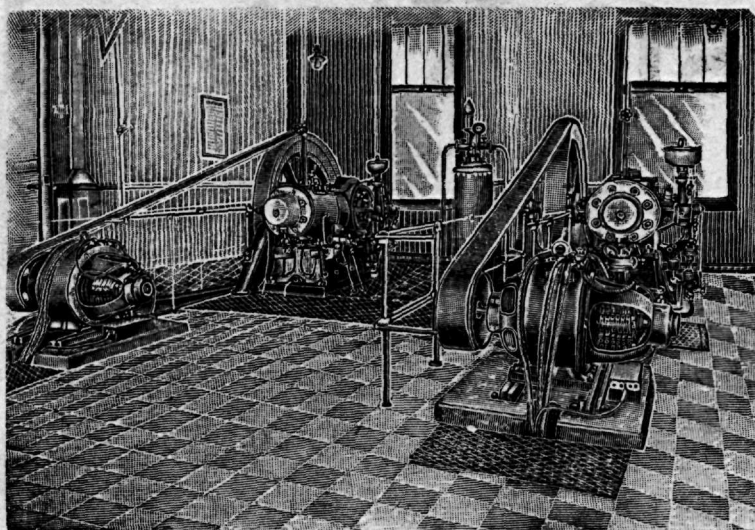
Kui kõneleda Anton Hansen-Tammsaarest, tuleb kõneleda erakust, kes end välisilmale avaldab ainult oma teoste kaudu. Eriti viimased aastad on Tammsaare elanud ja töötanud täiesti tagasitõmbununa n.ö. maailmakärast — ainult oma loomingule, mis on ometi kõrgehinnaliseks lunastushinnaks kogu selle eraldumise eest. Sest need on leidnud tee rahva südamesse, neis avaldub rahva hing, taotlevad meie iseloomulikuid tüüpe. Eriti mis maksab ta suurimasse, loetavamasse ja uusimasse teosesse „Tõde ja õigus“.

Ma ei taha siin katsudagi anda mingisugust arvustavat hinnangut Tammsaarele kirjandusloojana. See jääb kirjandusarvustajate hooleks ja need teevad seda ta juubeli puhul vist igas ajalehes ja kirjanduslikus ajakirjas. Ka ei loetle ma siin ta arvurikast teoste kogu, ega refereeri ta elulugu. Ainult üht ütlen: Tammsaare teostest hõõgub läbi käsk, mis on olnud vist talle eneselegi töö-hingeõhuks. See on lause, mille lausunud Nietzsche: „Jää maale truuks!“

Truemale truuksjääjale meie tervitused!

A. H. Tammsaare oma perekonna keskel.

A.-s. Ilmarine

end. F. Wiegand (asut. 1859. a.)

Tallinn, Rannavärava puiestee 21
tel. 1-39 ja 12-60.

Valmistab tuntud headuses

„National“ keskkütteahjusid. Aurumasinaid
ja katlaid meiereidele ja muudeks otstarve-
teks. Veeturbiine. Rehepeksumasinaid ja
hobuse veovärke. Transmissioone. Malm-,
teras- ja vasevalu. Teeb igasuguseid paran-
:-: dustöid. :-:

Elektriline ja autogeen metallide keetmine.

Töö eest täieline vastutus.

A. Brandmann'i

schokoladi-, kakao- ja kompvektivabrik

Tallinnas.

Valmistab võistlemata headuses schokoladi, nagu piimaschokolad, pähklitega „Pirita“ schokolad vanilje, Mõruschokolad ja teisi sorte, mis rahuldavad ka kõige nõudlikumat tarvitajat.

Palju sorte schokoladikompvekke.

Oma kakaovabriku saadused valmistatud kõrgeväärtusl. kakaoubadest.

Nõudke igal pool!

Nõudke igal pool!

Kõige suurem
riidekaubaladu

Eestis.

Müük suurel ja väikesel arvul.

Kaupmeeste ja iga kaubatarvitaja
kõige kohasem ostukoht on

Tallinna

Tekstiil-Ühisus
15 Estonia puiestee 15

TALLINN

Kõnekaat nr. 26-86,

Telegr.-aadr.: «Rebe-Tallinn».

V. I. Gorbatshev & Pojad

Tallinnas

Estoonia puiestee nr. 15.

Telefon 12-55. Firma asutatud 1895. a.

**Sadulsepa-,
nahakaupade ja
jalanõude ladu**

**Vene saapad
ja**

**Vene loogad
odava hinnaga.**

Kuukiri

Eesti Kirjandus

1928. aastal 22-ne aastakäik.

Aastas 12 numbrit, iga number 5–6 trükipoognat (80–96 lhk.), piltidega.

Tegev ja vastutav toimetaja J. V. Veski.

Ajakirja sisu järele valvab toimkond, kuhu kuuluvad: J. Aavik, A. R. Cederberg, M. J. Eisen, O. Loorits, J. Mark, J. Mägiste, E. Nurm, A. Saareste ja Fr. Tuglas.

Väljaandja Eesti Kirjanduse Selts.

Igas numbris pikemad kultuuriloolised kirjutised ja arvustused uuemate raamatute kohta.

Viimastel aastatel on kaastööd teinud: Mag. Joh. Aavik, prof. V. Anderson, mag. A. Anni, prof. A. R. Cederberg, prof. Stefan Csekey, K. Ehrmann, prof. M. J. Eisen, dots. Villem Ernits, Ed. Hubel, dr. med. E. Jannsen, A. Jürgenstein, prof. Lauri Kettunen, prof. Kaarle Krohn, Albert Kruus, A. Kruusberg, prof. Joh. Köpp, O. Liiv, dr. O. Loorits, dr. med. A. Lütts, dr. I. Manninen, prof. Julius Mark, Karl Mihkla, mag. Julius Mägiste, D. Paigi, A. Palm, J. Pert, H. Prants, E. Päss, Arno Raag, V. Ridala, G. Saar, prof. A. Saareste, mag. Joh. Schwalbe, dots. H. Sepp, prof. E. N. Setälä, prof. O. Siid, M. Sillaots, R. Sirge, prof. Gustav Suits, K. E. Sõöt, Ado Säärts, lektor J. V. Veski, lekt. Elemér Virányi j. t.

„Eesti Kirjandus“ on saanud vajalisemaks ajakirjaks igale koolile ja raamatukogule juba üksi seepärast, et temas ilmub hinnata kaasandena Eesti raamatute üldnimestik 1924. a. alates. Üldnimestikus tuuakse kõige tarviliikumad teated kõigi Eesti riigi piirides ilmunud raamatute ning ajakirjade ja välismaail ilmunud eesti raamatute kohta. Raamatukogu täiendamine uue kirjandusega on muutunud selle nimestiku järele tsna hõlpsaks.

„Eesti Kirjanduse“ aastakäigud I–XII (1906–1917) on müügil täiesti otsas. Saada on veel aastakäike 1918–1924. a 3,60 kr. aastakäik (nahkköites 5,35 kr.) ja 1925–1927. a 5 kr. aastakäik (nahkköites 6,75 kr.). Üksikuid n-reid 1906. a. peale 40 senti.

Tellimishind: 4 kr. aastas, 2 kr. poolaastas. Üksikuid numbreid müügile ei lasta.

„Eesti Kirjanduse“ tellimisi võtavad vastu postiasutised, raamatukauplused Eesti Kirjanduse Seltsi usaldusmehed ja Eesti Kirjanduse Selts (Tartu, Riia t. 34).

Soovitame karjapidajatele:

Roostekindlaid, ühest tükist pressitud tuntud Daani Frederiksbergi „F. M.“, Rootsi A/B. „Baltic'u“ ja Saksa A/G. „Ahlborni“ vabrikute

piimaveokannusid

Frederiksbergi „F. M.“ ja Rootsi „Lac“ vatiga filterkurnad on kõige otstarbekohasemad.

P. K. „ESTONIA“

Tallinn, Jaani tän. 6, telef. 20-90.